

ОРХОН АЙМГИЙН ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗАР

ШИНЭ ХӨДӨӨ ТӨСЛИЙН ҮНДЭСЛЭЛ, ХЭРЭГЦЭЭ ШААРДАЛАГА, ЗАРЦУУЛАЛТ, АШИГЛАЛТ, ҮР ДҮН

ОАХХААГ-2024/01/-05

Хөрөнгийн зарцуулалтад зарим холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөж ажиллаагүй, санхүүгийн бүртгэл хөтлөлт, анхан шатны баримт бүрдүүлэлт хангалтгүй байна.

Орхон аймаг
2024 он

Агуулга

Аудитыг гүйцэтгэсэн:	Товчилсон үгийн тайлбар	1
	Аудитын зорилт, хамарсан хүрээ, арга зүй, шалгуур үзүүлэлт, аудит хийх үндэслэл.	2
Орхон аймаг Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын хяналт-шинжилгээ үнэлгээ, дотоод аудит хариуцсан мэргэжилтэн	Үндсэн мэдээлэл	3
Б.Батжаргал	БҮЛЭГ 1. Шинэ хөдөө төсөл хэрэгжүүлэх үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага	5
2024 оны 08 сарын 26-ны өдрөөс 10 дугаар сарын 07-ны өдөр хүртэл	1.1 Төсвийн тухай хуулийн дагуу төсөв хэлэлцэх үед ил тод мэдээлээгүй, судалгаа хийгдээгүй, хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлоогүй байна.	5
Аудитын тайлан, дүгнэлттэй холбоотой асуудлаар нэмж тодруулах, асууж лавлах зүйл байвал 94209421 утсаар харилцана уу.	БҮЛЭГ.2 Шинэ хөдөө төслийн явц, хэрэгжилтийн байдал, бүртгэл хөтлөлт, зах зээлийн үнэ, өртөг, сонгон шалгаруулалт, ашиглалт, ил тод байдал, болзошгүй эрсдэл.	6
Уг тайланг ХХААГ-ын веб сайтаас үзнэ үү.	2.1 Шинэ хөдөө төслийн хөрөнгөөр ТАХ хэрэгжүүлэхдээ холбогдох хууль тогтоомжийн зарим заалтыг зөрчсөн байна.	6
https://hhaag.erdenet.mn/	2.1.1 Төслийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг хуулийн зарим заалтуудыг зөрчин зохион байгуулсан байна.	6
	2.2 Шинэ хөдөө төслөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон зарим хөрөнгө ашиглалтын шаардлага хангахгүй байна.	7
	2.3 Шинэ хөдөө төслийн бүртгэл хөтлөлт, санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт хангалтгүй байна.	7
	2.4 Ил тод байдал хангалтгүй байна.	7
	2.4.1 Шинэ хөдөө төслийн ил тод байдал хангалтгүй байгаагаас төсөл ирүүлээгүй аж ахуйн нэгж байгууллагууд тоног төхөөрөмжийн хөнгөлөлтөд хамрагдаж сонгон шалгаруулах ажлын хэсэг байгуулж ажиллуулсан үр дүнгүй байна.	14
	2.4.2 Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст мэдээлсэн байдал.	16
	2.5 Шинэ хөдөө төслийн тоног төхөөрөмжийг эзэмшүүлэх сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагаа хангалтгүй байна.	16
	2.5.1 Сонгон шалгаруулалтыг хугацаа алдаж зохион байгуулсан, сонгон шалгаруулалтын процесс алдагдсан байна.	16
	2.5.2 Сонгон шалгаруулалтаар 1 аж ахуйн нэгжид олон тоног төхөөрөмж олгох, гаднын аймгаас хамрагдах зэргээр аймгийн жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн боломж, хүртээмжид сөргөөр нөлөөлж байна.	19
	2.6 Төслийн явц, хэрэгжилтийн байдал, ашиглалтын байдалд дүн шинжилгээ хийхэд 25 хувь нь ашиглаагүй. Энэ нь сонгон шалгаруулалтын шийдвэр оновчгүй байгааг харуулж байна.	19
	2.6.1 Үйлдвэрлэгч баг, Шинэ хөдөө төслийн хэрэгжилтийн байдал, зарим тоног төхөөрөмж олгогдож, гэрээ байгуулагдаагүй байна.	19

2.6.2 Төслийн тоног төхөөрөмжийг түүврийн аргаар ашиглалтын байдалтай газар дээр нь очиж танилцахад 25 хувь нь ашиглаагүй, зарим тоног төхөөрөмж суурилуулсан, сэлбэг хэрэгсэл авах болон тохируулгын шатанд байна.

31

2.6.3 Шинэ хөдөө төслөөр хэрэгжсэн тоног төхөөрөмж нь ирээдүйд орон нутгийн хөгжилд хувь нэмрээ оруулахаар байна.

34

БҮЛЭГ.3 Төслийн үр дүн тооцох, дүгнэлт, зөвлөмж, санал боловсруулах

Дүгнэлт

37

Зөвлөмж

39

Дотоод хяналт хэрэгжүүлсэн мэргэжилтний санал

40

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

ААНБ	Аж ахуйн нэгж байгууллага
ХХААХҮС	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайд
ШУТИС	Шинжлэх ухаан техникийн их сургууль
ХАА	Хөдөө аж ахуй
ХХААХҮЯ	Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн яам
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
МУ	Монгол улс
НББ	Нягтлан бодох бүртгэл
ХХК	Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
ШШГГ	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газар
ХААМСҮТ	Хөдөө аж ахуйн мэргэжил сургалт үйлдвэрлэлийн төв
ХХААГ	Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар
БМО	Бараа материалын орлого /маягт/
УТ	Улсын төсөв
УИХ	Улсын Их Хурал
НББББ	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг
ТАХ	Төсөл арга хэмжээ
ХХҮГ	Хөдөлмөр халамжийн үйлчилгээний газар
ЭШУТП	Эрдэнэт шинжлэх ухаан технологийн парк

Дотоод аудит хийх үндэслэл, эрх зүй:

Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 5.2 дахь хэсэг, Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын дотоод хяналт шалгалт зохион байгуулах журам, байгууллагын дотоод аудит хийх 2024 оны төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангах хүрээнд “Шинэ хөдөө” төслийн холбогдох хууль, дүрэм, журмын хэрэгжилт, сонгон шалгаруулалт, ил тод байдал, бүртгэл хөтлөлт, ашиглалт, технологит ажил, хяналт, үнийн хөнгөлөлт, үр дүн зэрэг үзүүлэлтээр хяналт-шинжилгээ үнэлгээ хийж, дүгнэлт, зөвлөмж гаргах, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний санал боловсруулахад туслах, эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэхэд дотоод аудитын зорилго оршино.

Дотоод аудитын зорилт:

Шинэ хөдөө төслийг хэрэгжүүлэх үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага, үнэ, хөрөнгийн зарцуулалтад хууль тогтоомжид нийцсэн эсэхэд аудит хийж, дүгнэлт, зөвлөмж, санал боловсруулан дүнг холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлэх, засаж залруулахад дотоод хяналтын зорилт чиглэгдлээ.

Дээрх зорилтыг хангахын тулд аудитыг дараах дэд зорилтын хүрээнд гүйцэтгэлээ. Үүнд:

- Холбогдох хууль эрх зүйн хэрэгжилт, төслийн хэрэгжүүлэх үндэслэл, хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлсон эсэх
- Шинэ хөдөө төслийн явц, хэрэгжилтийн байдал, бүртгэл хөтлөлт, зах зээлийн үнэ, өртөг, сонгон шалгаруулалт, ашиглалт, ил тод байдал, болзошгүй эрсдэл зэрэгт хяналт шинжилгээ, үнэлгээ хийх,
- Төслийн үр дүн тооцох, дүгнэлт, зөвлөмж, санал боловсруулах

Дотоод аудитын хамарсан хүрээ:

Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар болон аймаг, сумдын ЗДТГ-ыг хамрууллаа.

Дотоод аудитын арга зүй:

Монгол Улсын холбогдох хууль, журам, тушаал шийдвэрийг үндэслэл болгон хяналт шалгалтад хамаарах барим бичиг, гэрээгээр эзэмшиж, ашиглаж байгаа иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагаас асуулга лавлагаа, тодруулга авах, тоног төхөөрөмж, техник хэрэгслийг үзэх, харьцуулах, нэгтгэх, дүн шинжилгээ хийх зэрэг арга зүйг ашиглан нотлох зүйл цуглуулж, гарсан зөрчлийн уялдаа холбоог тогтоох, арилгах зөвлөмж, санал боловсрууллаа.

Дотоод аудитад ашигласан шалгуур үзүүлэлтүүд:

Дотоод аудитын арга зүйтэй холбоотой дараах хууль, эрх зүйн актын холбогдох заалтыг шалгуур үзүүлэлт болгон ашиглав. Үүнд:

- Төсвийн тухай хууль
- Монгол улсын 2022-2024 оны хөгжлийн жилийн төлөвлөгөө
- Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангах тухай хууль
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль;
- Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хууль;
- УСНББОУС
- Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн салбарын төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн харьяа төсөвт байгууллагад мөрдөх НБББББ
- Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль
- Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын дотоод хяналт шалгалт зохион байгуулах журам
- Байгууллагын дотоод аудит хийх 2024 оны төлөвлөгөө

Дотоод аудит хийж гүйцэтгэсэн:

Орхон аймаг Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын хяналт-шинжилгээ үнэлгээ, дотоод аудит хариуцсан мэргэжилтэн Б.Батжаргал газрын даргын 01 тоот удирдамжийн дагуу хийж гүйцэтгэв.

Дотоод аудитыг гүйцэтгэсэн хугацаа:

Дотоод аудитын ажлыг 2024 оны 08 дугаар сарын 26-ны өдрөөс, тайлагналын үе шатны ажлыг 09 дүгээр сарын 20-ны өдрөөс эхлэн, тайланг 2024 оны 10 дугаар сарын 07-ны өдрийн дотор үе шатны газрын даргын хяналтаар оруулж, хэлэлцүүлэн 2024 оны 10 дугаар сарын 24-ний өдөр баталгаажуулж, 2024 оны 10 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор холбогдох газарт зөвлөмжийг хүргүүлээ.

Үндсэн мэдээлэл:

МУ-ын 2023 оны төсвийн тухай хуулиар ХХААХҮС-ын багцад нийт 3,500.0 сая төгрөг батлагдсан.

/сая төгрөгөөр/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Хугацаа		Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн
XVII.3.7	Бизнес эрхлэгчдийг дэмжих "Смарт эзэд" хөтөлбөр /Орхон/	2022	2022	800.0	800.0
XVII.3.16	Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төсөл /Орхон, Баян-Өндөр сум/	2022	2023	2,500.0	1,000.0
XVII.3.18	Орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тоног төхөөрөмж /Орхон/	2022	2022	200.0	200.0

МУ-ын 2023 оны төсвийн тухай хуулиар Үйлдвэрлэгч баг төсөлд 1,470.0 сая төгрөг батлагдсан.

/сая төгрөгөөр/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Хугацаа		Төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн
XIII.3.6	Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төсөл /Орхон, Баян-Өндөр сум/	2022	2023	2,470.0	1,470.0
XIII.3.3	Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих "Шинэ хөдөө" төсөл /Баянхонгор, Булган, Говьсүмбэр, Дархан-Уул, Дорноговь, Дундговь, Сүхбаатар, Сэлэнгэ, Орхон, Төв, Улаанбаатар, Баянзүрх дүүрэг, Ховд, Хөвсгөл/	2022	2023	12,114.8	11,767.8

МУ-ын 2024 оны төсвийн тухай хуулиар Шинэ хөдөө төсөлд нийт 4,020.0 сая төгрөг батлагдсан.

/сая төгрөгөөр/

Хуулийн дугаар	Төсөл, арга хэмжээний нэр, хүчин чадал, байршил	Төслийн код	Эхлэх	Дуусах	2024 оны төсөвт өртөг	Санхүүжих дүн	Эх үүсвэр
XVIII.3.7	"Шинэ хөдөө-хүлэмж" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/	УТ240190 0399	2024	2024	500.0	500.0	Улсын төсөв
XVIII.3.8	"Шинэ хөдөө-үйлдвэрлэгч өрх" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/	УТ240190 0400	2024	2024	500.0	500.0	Улсын төсөв
XVIII.3.9	Бичил бизнес эрхлэгчдийг дэмжих тоног төхөөрөмж /Орхон, Баян-Өндөр сум/	УТ240190 0396	2024	2024	2,200.0	2,200.0	Улсын төсөв
XVIII.3.27	Орон нутгийн хөгжлийг дэмжих "Шинэ хөдөө" төсөл /Орхон/	УТ240190 0395	2024	2024	820.0	820.0	Улсын төсөв

ОРХОН АЙМГИЙН
ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ
АХУЙН ГАЗАР

Шинэ хөдөө төслийн хөрөнгийг хууль, журмын дагуу
үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх:

Бүлэг 1

ШИНЭ ХӨДӨӨ ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮНДЭСЛЭЛ, ХЭРЭГЦЭЭ ШААРДЛАГА

2022 онд судалгаа, шинжилгээ хийж үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, хүлэмжийн аж ахуйг хөгжүүлснээр өрхийн орлого нэмэгдэх, өрхийн тариалан эрхлэгчдийн техник, тоног төхөөрөмжийн чадавхыг сайжруулж бараа бүтээгдэхүүний нэр төрлийг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийн эргэлтэд оруулах боломжтойг тодорхойлсон ч Төсвийн тухай хуулийн дагуу төсөв хэлэлцэх үед ил тод мэдээлээгүй, судалгаа хийгдээгүй, хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлоогүй байна.

Төсвийн тухай хуулиар 281.2.4. "Төсвийн төслийг боловсруулахад ашигласан тоон мэдээлэл, судалгаа, аргачлал нь олон нийтэд нээлттэй байж, санал өгөх боломжтой байх" заалттай бөгөөд энэхүү заалтыг хэрэгжүүлээгүй, судалгаа хийгдээгүй байна. Орхон аймгийн ЗДТГ-аас ирүүлсэн захиалгын дагуу "Эрдэнэт үйлдвэр" ТӨҮГ, ШУТИС-ийн харьяа, Шагдарын Отгонбилэгийн нэрэмжит "Эрдэнэт цогцолбор дээд сургууль"-ийн багш А.Батдаваа, З.Баттуяа нар 2022 оны 10 дугаар сард "Орхон аймгийн ХАА-н салбарт нөлөөлөгч хүчин зүйлийн судалгаа, үр дүн" тэр дундаа Орхон аймгийн газар тариалангийн салбарт нөлөөлж буй хүчин зүйлсийг асуулгын аргаар үнэлсэн.

Судалгаанд оролцогчдын 64.9% нь (1-5) хүртэлх ажиллах хүчинтэй байгаа нь өрхийн гэр бүлийн хүрээнд аж ахуйг эрхлэх хандлага давамгайлж байна. Газар тариалангийн салбар нь улирлын чанартай, ажиллагсад нь түр ажилтан эсвэл өрхийн гишүүдийн оролцоо дэмжлэгээр үйл ажиллагаа явагддаг. Аж ахуй эрхэлсэн туршлагаас үзэхэд 55.8% нь 15-дээш жил ажилласан туршлагатай гэсэн хэдий ч Газар тариалангийн салбарт нөлөөлөгч 28 хүчин зүйлсийг судалгаанд оролцогчдоор Лайкерт шкалын аргаар үнэлсэн бөгөөд "Олон улсын болон төрийн бус байгууллагуудын оролцоо дэмжлэг" гэсэн хүчин зүйл нь тариаланчдаас маш муу үнэлгээ авсан нь ХАА-н салбарт үйл ажиллагаа явуулж буй төрийн бус байгууллагуудын хэрэгжүүлсэн төсөл хөтөлбөрүүд тариаланч ногоочдод өгөөжгүй байдаг нь судалгаанаас харагдаж байна гэж дүгнээд Төсөл хөтөлбөр, хөрөнгө оруулалтууд нь яг малчин, тариаланчдад хүрч байна уу гэдэгт цаашид маш хатуу хяналт тавь ажиллах шаардлагатай байна.

- Өрхийн аж ахуйн чадамжийг дээшлүүлэх,
- Урт хугацаатай эргэлтийн хөрөнгийн санхүүжилтийн нөхцөлийг бий болгох,

- Өрхийн тариаланчдын техник тоног төхөөрөмжийн чадавх муу байгаа тул урт хугацаатай хөнгөлөлтэй зээлийн санхүүжилтээр шийдэх,
  - Зоорины хүрэлцээг шийдэх,
  - Ногоочдын худаг ус, усалгааны системийг сайжруулах,
  - Борлуулалтын тогтмол нийлүүлэгчдийн сувгийг бий болгож тариаланч, борлуулагчдын хоорондын уялдаа холбоог хангаж өгөх,
    - Ногоочдын ХАА-н техник тоног төхөөрөмжийн чадамжийг сайжруулах үүднээс хөнгөлөлтэй зээлийн санхүүжилтийн төсөл хөтөлбөрөөр шийдэх зэрэг санал, зөвлөмж өгсөн байна.

2022 оны төсвийн төсөл, хэлэлцүүлгийн үе шат, нээлттэй байдлыг судлахад Шинэ хөдөө төслийн суурь судалгааг хийгээгүй, хэрэгцээ шаардлагаа үнэлээгүй, олон нийтэд төсөл хэрэгжүүлэх талаар санал аваагүй, ил тод нээлттэй бус, төсөв батлагдсаны дараа аймгийн ЗДТГ-аас судалгааг зохион байгуулсан зэрэг асуудлууд байна.

**ОРХОН АЙМГИЙН
ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ
АХУЙН ГАЗАР**

Шинэ хөдөө төслийн хөрөнгийг хууль, журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх:

Бүлэг 2

ШИНЭ ХӨДӨӨ ТӨСЛИЙН ЯВЦ, ХЭРЭГЖИЛТИЙН БАЙДАЛ, БҮРТГЭЛ ХӨТЛӨЛТ, ЗАХ ЗЭЭЛИЙН ҮНЭ, ӨРТӨГ, СОНГОН ШАЛГАРУУЛАЛТ, АШИГЛАЛТ, ИЛ ТОД БАЙДАЛ, БОЛЗОШГҮЙ ЭРСДЭЛ

2.1 Шинэ хөдөө төслийн хөрөнгөөр ТАХ хэрэгжүүлэхдээ холбогдох хууль тогтоомжийн зарим заалтыг зөрчсөн байна.

2.1.1 Төслийн хөрөнгөөр бараа, ажил үйлчилгээ худалдан авах ажиллагааг хуулийн зарим заалтуудыг зөрчин зохион байгуулсан байна.

ХХААХҮС-ын 2022 оны 02 дугаар сарын 21-ний өдрийн А/58 дугаар “Зарим хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний эрх шилжүүлэх хуваарь шинэчлэн батлах тухай” тушаалаар Орхон аймагт 1. Бизнес эрхлэгчдийг дэмжих “Смарт эзэд” хөтөлбөр 800,000,000 төгрөг, 2. Олон талт түншлэлийн хүрээнд “Үйлдвэрлэгч баг” төсөл 2,500,000,000 төгрөгийн төсөвт өртгөөс санхүүжих дүн 1,000,000,000 төгрөг, Орон нутгийн үйлдвэрлэлийг дэмжих тоног төхөөрөмж 200,000,000 төгрөгийн шийдвэр гаргасан байна.

<https://www.tender.gov.mn/mn/invitation/detail/1638948443452> хаягаар Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төсөл /Орхон, Баян-Өндөр сум/ 2022-01-28 ны өдөр нээлттэй тендер зарлаж,

1. " Хүлэмж " 1,500,000,000₮
2. " Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл " 1,000,000,000₮

Тендерийг 2022 оны 01 дүгээр сарын 28-ны өдөр зарлаж, урилга өгөхдөө зах зээлийн судалгаа хийгээгүй нэг бүрийн үнийг 10,000,000 төгрөгөөр зарлажээ. Тус тендерт Сэхүүн чоно ХХК шалгарч нэгжийн үнэ 9,933,333 төгрөгийн санал ирүүлж, 10,000,000 төгрөгөөр 6*20 метрийн 60ш хүлэмж нийлүүлэгдсэн байна. 2022 оны 03 дугаар сарын 30-ны өдөр Сэхүүн чоно ХХК-тай Үйлдвэрлэгч баг төслийн хүрээнд 2022 онд 1,000,000,000 төгрөг, 2023 онд 1,470,000,000 төгрөгийн худалдан авах №ХХААХҮЯ/202212056 дугаар гэрээ байгуулсан байна.

2023 онд 10 ширхэг хүлэмжийн гэрээг Мөнх ногоон тал ХХК-тай ХХААХҮЯ-ний төрийн нарийн бичгийн дарга байгуулж, эрх олгон нийлүүлжээ. 2022 оны хүлэмжийн техникийн тодорхойлолт, тавигдах шаардлага ижил бөгөөд нэг бүрийн үнийг 6,150,000 төгрөг буюу өмнөх оны мөнгөн дүнгээс 3,850,000 төгрөгөөр бага нийлүүлэгджээ.

2.2 Шинэ хөдөө төслөөр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээний үр дүнд бий болсон зарим хөрөнгө ашиглалтын шаардлага хангахгүй байна.

Сэхүүн чоно ХХК-аас 2022, 2023 онуудад 150ш Хятад улсад үйлдвэрлэсэн хүлэмжийг 10,000,000 төгрөгөөр нийлүүлсэн. 2023 онд ХХААХҮЯ нь Мөнх ногоон тал ХХК-тай гэрээ хийж 10ш хүлэмжийг нэг бүрийг үнэ 6,150,000 төгрөгөөр Солонгос улсад үйлдвэрлэсэн хүлэмж нийлүүлсэн байна. Нэг бүрийн үнээс 3,850,000 төгрөгийн хямд бөгөөд чанартай. Сэхүүн чоно ХХК нь Солонгос улсад үйлдвэрлэсэн хүлэмж нийлүүлсэн бол чанартайгаас гадна 577,500,000 төгрөг хэмнэх байжээ.

2.3 Шинэ хөдөө төслийн бүртгэл хөтлөлт, санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдүүлэлт хангалтгүй байна.

2022 оны 06 дугаар сарын 06-ны өдөр аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/120 дугаар захирамжаар байгуулсан ажлын хэсэг нь хүлэмжийн аж ахуй эрхэлдэг 60 иргэнд хүлэмж олгох, батламж гардуулж, цаашид гэрээ байгуулах, хүлэмжийг ашиглах зөвлөмж өгсөн байна. Баян-Өндөр сумын 49 иргэн, Жаргалант сумын 11 иргэнд иж бүрэн хүлэмжийг хөрөнгө хүлээлцэх актаар баталгаажуулан олгожээ.

**ЗУНЫ НИЙЛЭГ ХАЛЬСАН ХҮЛЭМЖИЙГ ГЭРЭЭГЭЭР ЭЗЭМШҮҮЛЭХ
ИРГЭДИЙН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ**

2022.06.06

Орхон аймаг

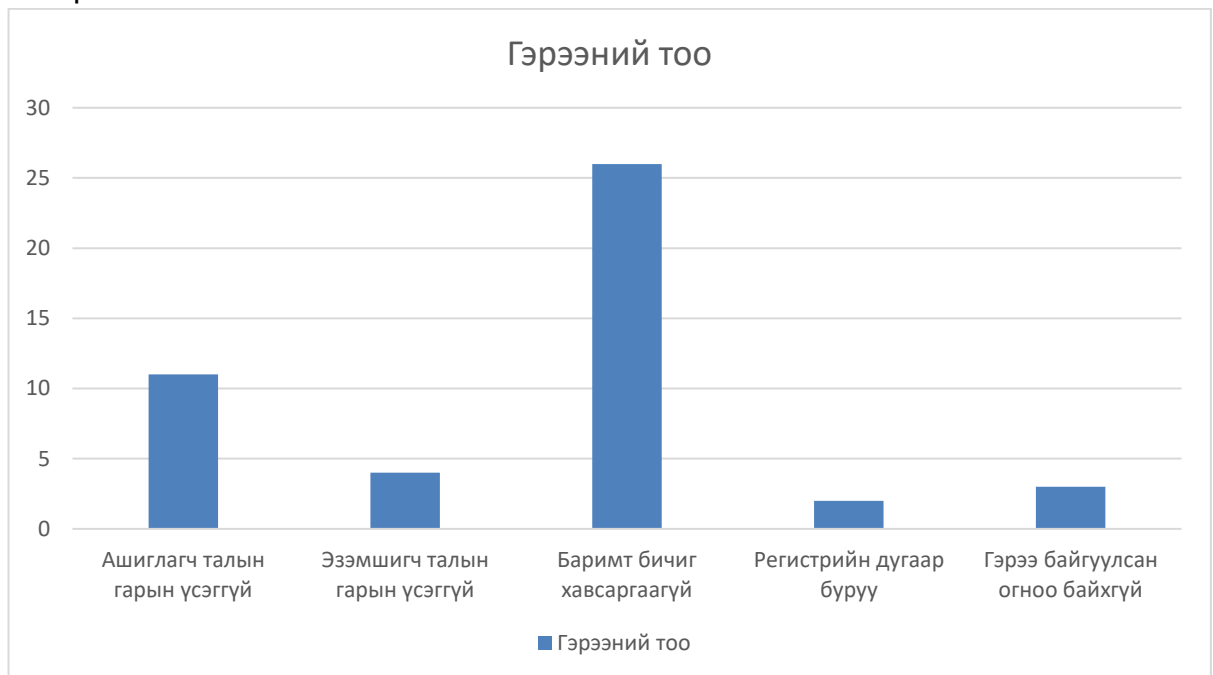
№	Овог нэр	Регистрийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар	Гарын үсэг
1.	Гомбо Энхжаргал ✓	АИ73122809	БӨ-ц/чулуут 9-7	99319226	<i>Гомбо Энхжаргал</i>
2.	Батчулуун Батэрдэнэ ✓	ФБ79080319	БӨ овоот 4-1	95455777	<i>Б.Батчулуун</i>
3.	Цэрэнсэрээтэр Ганбат ✓	ЕТ53070811	БӨ-говил7-14	99222424	<i>Ц.Цэрэнсэрээтэр</i>
4.	Готов Пүрэвдорж ✓	ФБ64091219	БӨ-яргуйт 13-33	99365999	<i>Г.Готов</i>
5.	Батменх Уянга ✓	ГЮ78101707	БӨ-дэнж 10-42	94352020	<i>У.Уянга</i>
6.	Банзар Машлай ✓	ФБ42051011	БӨ-наран 30-8	91359466	<i>Б.Банзар</i>
7.	Болдбаатар Болортуяа ✓	МХ89091701	БӨ-эрдэнэ 18-25	88080917	<i>Б.Болдбаатар</i>
8.	Бямбажав Батчимэг ✓	ГБ65030109	БӨ-шанд 41-19	99550034	<i>Б.Бямбажав</i>
9.	Жамба Цэрэнсодном ✓	ДЮ69111064	БӨ-зүүн дэнж 4-15	80939022	<i>Ж.Жамба</i>
10.	Даш Сүхбат ✓	ШЖ67100375	БӨ-уртын гол 8-57	99353815	<i>Д.Даш</i>
11.	Дүгэрсүрэн Бямбажав ✓	ФВ75031517	Жаргалант	95551475	<i>Д.Дүгэрсүрэн</i>
12.	Пүрэв Ичинхорлоо ✓	ФВ70121301	БӨ-баянцагаан 7-18	88282651	<i>П.Пүрэв</i>
13.	Лхагвасүрэн Түвшинтөгс ✓	ФЛ88073117	БӨ-эрдэнэ 40-14	95000170	<i>Л.Лхагвасүрэн</i>
14.	Магсар Батчулуун ✓	ФА53071376	БӨ-говил	99808214	<i>М.Магсар</i>
15.	Дидарсангад Золжаргал ✓	ТГ87051400	БӨ-наран 65-03	95157578	<i>Д.Дидарсангад</i>
16.	Дэмбэрэл Алтантуяа ✓	ФМ67100830	БӨ-эрдэнэба 44	99764399	<i>Д.Дэмбэрэл</i>
17.	Ядамсүрэн Нанзаддорж ✓	ИУ69091817	БӨ-дэнж 2-4	99057244	<i>Я.Ядамсүрэн</i>
18.	Бөтөр Лхагвасүрэн ✓	РЙ73101700	БӨ-даваат17-7	99074639	<i>Б.Бөтөр</i>
19.	Жанчивдорж Баярсайхан ✓	ШЗ57110770	БӨ-согоот 6-16-51	99352148	<i>Ж.Жанчивдорж</i>
20.	Эрдэнэбат Ганбаатар ✓	Ф681121418	БӨ-эрдэнэ баг	99048693	<i>Э.Эрдэнэбат</i>
21.	Хишигбаяр Барсбаатар ✓	ФВ75051910	Жаргалант	99692549	<i>Х.Хишигбаяр</i>

22.	Рэнцэндолгор Долгормягмар ✓	Фв61070129	Жаргалант	95226136	<i>Р.Рэнцэндолгор</i>
23.	Баяраа Буяндэмбэрэл ✓	фв88010914	Жаргалант	99304248	<i>Б.Баяраа</i>
24.	Дорж Урантөгс ✓	ФВ67081600	Жаргалант	95555624	<i>Д.Дорж</i>
25.	Цэдэвбазар Нарангэрэл ✓	ФВ70010101	Жаргалант	99464227	<i>Ц.Цэдэвбазар</i>
26.	Санжхүү Нямаа ✓	Ом66031411	Жаргалант	95368351	<i>С.Санжхүү</i>
27.	Бүдээ Бямбацэрэн ✓	ПО72120201	Жаргалант	99264520	<i>Б.Бүдээ</i>
28.	Бавуужав Батдорж ✓	ФЖ89012015	Жаргалант	99555636	<i>Б.Бавуужав</i>
29.	Дамдиндорж Батсугар ✓	фв92050818	Жаргалант	99363782	<i>Д.Дамдиндорж</i>
30.	Аюуш Сарантуяа ✓	ФВ72022226	Жаргалант	99355443	<i>А.Аюуш</i>
31.	Гэндэнсүрэн Шархүү ✓	ФМ58021863	БӨ-уртбулаг 5-17-48	99362103	<i>Г.Гэндэнсүрэн</i>
32.	Жаргал Оюунчимэг ✓	ИЖ88072301	БӨ-даваат 16-1620	99194489	<i>Ж.Жаргал</i>
33.	Хишигбаяр Дүүрэнзаяа ✓	ФМ76111461	БӨ-хүрэнбулаг 4-22-4	99362140	<i>Х.Хишигбаяр</i>
34.	Сандаг Мишиг ✓	ФМ52070972	БӨ-уртбулаг 5-1-76	99351256	<i>С.Сандаг</i>
35.	Хансанжав Мөнхбаатар ✓	ФБ80052815	БӨ-шанд 27а-16	88122422	<i>Х.Хансанжав</i>
36.	Ганболд Итгэл ✓	МБ90042108	БӨ-эрдэнэ чингэл 36-3	99967736	<i>Г.Ганболд</i>
37.	Гунгаа Сэлэнгэ ✓	ИЦ71011064	БӨ-булаг 15-3	99367256	<i>Г.Гунгаа</i>
38.	Эрдэнэтийн шудрага эзэд ТББ	4419243	БӨ-Зүүн дэнж	99118547	<i>Э.Эрдэнэтийн</i>
39.	Оргил Авирмэд ✓	ФБ91101658	БӨ-яргуйт овоот 18-11	99350343	<i>О.Оргил</i>
40.	ДШИНӨБААТАР ✓	ВЮ7202266	БӨ-эрдэнэ	95340980	<i>Д.ДШИНӨБААТАР</i>
41.	Баасансүрэн Алтанцэцэг ✓	ФБ73122007	БӨ-ц/чулуут7-4	95347782	<i>Б.Баасансүрэн</i>
42.	Бямбасүрэн Болорцэцэг ✓	ЛЮ82100863	БӨ-оюут 1-6-29	94113442	<i>Б.Бямбасүрэн</i>
43.	Лундаа Лхамсүрэн ✓	ФА63040166	БӨ-уурхайчин 3-13-13	99351826	<i>Л.Лундаа</i>
44.	Жамбал Намсрай ✓	ФБ68072603	БӨ-уурхайчин 3-7-12	99355735	<i>Ж.Жамбал</i>
45.	Дорж Болор-Эрдэнэ ✓	ФБ71062317	БӨ-ц/чулуут 53-12	99350123	<i>Д.Дорж</i>
46.	Самдан Мягмарсүрэн ✓	АИ77100400	БӨ-баянцагаан	86555313	<i>С.Самдан</i>

47.	Бат-Очир Баярсайхан ✓	ЛБ87083113	БӨ-эрдэнэ 52-17	88101219	<i>[Signature]</i>
48.	Гүнмэнд Жаргал ✓	ИЦ41051303	БӨ-рашаант 29-14	99551916	<i>[Signature]</i>
49.	Батбуян Хүслэн ✓	ФБ00292640	БӨ-эрдэнэ 23-26	80009336	<i>[Signature]</i>
50.	Мягмар Алтанцэцэг ✓	ИЙ78010401	БӨ-яргуйт толгод 31-7	99368039	<i>[Signature]</i>
51.	Адъяа Алтантуяа ✓	ФВ65040106	БӨ-булаг 4-10	99555426	<i>[Signature]</i>
52.	Элдэв-Очир Отгон-Эрдэнэ ✓	ФН81080841	БӨ-согоот 6-15-78	99355689	<i>[Signature]</i>
53.	Шарав Оюунжаргал ✓	ИЙ66082403	БӨ-шанд20-29	99651966	<i>[Signature]</i>
54.	Намжил Цэгмэд ✓	ФВ74090411	БӨ-уртын гол 5-12	95345817	<i>[Signature]</i>
55.	Дашханд Нарантуяа ✓	ГЭ63032709	БӨ-шанд 24-35	99555845	<i>[Signature]</i>
56.	Адъяа Баярсайхан ✓	ЙР64040171	Баян-Өндөр	94913836	<i>[Signature]</i>
57.	Цэрэндорж Хишигжаргал ✓	ФБ57082367	Баян-Өндөр	99925652	<i>[Signature]</i>
58.	Галсандорж Оюунтуяа ✓	ГЗ65071302	БӨ-ц/чулуут	99360213	<i>[Signature]</i>
59.	Адишаа Зул ✓	МБ66122611	БӨ-ц/чулуут	95345192	<i>[Signature]</i>
60.	Алтансүх Бадамсайн ✓	АВ79092616	БӨ-ц/чулуут 27а-18	99543949	<i>[Signature]</i>

ОЛГОСОН:
 ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН НЯРАВ *[Signature]* Б.ЗОЛЖАРГАЛ
 ХЯНАСАН:
 АХЛАХ НЯГТЛАН БОДОГЧ *[Signature]* О.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

Хүлэмжийг хүлээлгэн өгөх актад Жаргалант сумын 10 иргэний батламж хавсаргасан, А.Сарантуяагийн батламж, Баян-Өндөр сумын 49 иргэний батламж байхгүй.

Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-т 2024 оны 09 дүгээр сарын 19-ний өдөр гэрээг шалгахад эрх зүйн талаас гэрээ байгуулсан эрх бүхий этгээдийн гарын үсэг, тамга байхгүй, зөвхөн олгосон нярав гээд зарим гэрээнд гарын үсэг зураагүй, ашиглаж байгаа тал зураагүй, гарын үсгийн тайлал байхгүй, мөнгөн дүнг гэрээнд тусгаагүй, 2.5 дахь заалтад ашиглалтын хоног зарим гэрээнд байхгүй, 1 иргэн/Г.Батбуян/ -ийн баримт хоосон гэрээнд хавсаргасан, иргэний үнэмлэх, хүлэмж авахыг хүссэн өргөдөл баримт бичиг огт байхгүй 26 гэрээ хийгдсэн.

Санхүүгийн тайлангийн бүртгэл хөтлөлтийг үзэхэд 2022.06.07-нд бараа материалын тусгай зориулалтын хөрөнгөнд бүртгэн авч, Төрийн аудит, аймгийн ЗДТГ-ын Санхүү төрийн сангийн хэлтсийн баталсан 2022, 2023 оны Санхүүгийн тайланд дэлгэрэнгүй тодруулга хийгээгүй, мөнгөн дүнг тусгаагүй. 2024.06.21-ний өдөр бүртгэлээс хасалт хийсэн байна.

ӨМЧ ХАМГААЛАХ БАЙНГЫН ЗӨВЛӨЛИЙН ХУРЛЫН ТЭМДЭГЛЭЛ

2024.06.19

№ 05

Баян-Өндөр сум

Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төсөл Орхон аймаг Баян-Өндөр сум ХХААХҮЯ/202212056 дугаартай тендер Улсын төсвөөс санхүүжиж Орхон аймагт 60 ширхэг хүлэмж ирснээс 49 ширхэг хүлэмжийг манай сум тусгай зориулалтын барааны орлогод бүртгэж авсан. 49 ширхэг хүлэмжийг иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллагад 2022 оны 06 дугаар сард гэрээ байгуулж олгосон байна. Үүнтэй холбоотойгоор өмч хамгаалах Байнгын зөвлөлийн хурлаар шийдвэрлэх санал гаргаснаар 2024 оны 06-р сарын 19-ний өдрийн 09 цаг 30 минутад Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-ын Иргэний танхимд хуралдав.

Хуралд:

Өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн дарга:	Б.Ган-Эрдэнэ /оролцсон/
Нарийн бичгийн дарга:	П.Даваажаргал /оролцсон/
Гишүүд:	С.Сэрээтэрдорж /оролцогүй/ А.Адьяадолжин /оролцсон/ А.Отгондарь /оролцсон/ А.Аззаяа /оролцсон/ Б.Дөлгөөн /оролцсон/

Хурлын ирц 90% хувьтай.

Хэлэлцэх асуудал: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйл 31.1 Төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмшилдээ байгаа илүүдэл үндсэн эд хөрөнгө, түүнчлэн ашиглах хугацаа нь дууссан буюу эсхүл осол гэмтэлд өртсөний улмаас зориулалтаар нь ашиглах боломжгүй болсон бөгөөд засаж, сэлбэж ашиглах нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй нь тооцоогоор нотлогдсон эд хөрөнгийг худалдаж, шилжүүлж, акт тогтоон устгаж болно гэсэн хуулийн заалтыг үндэслэл болгож гэрээний нөхцөлийн дагуу 49 хүлэмжийг данснаас хасах тухай.

Б.Дөлгөөн: Та бүхэндээ энэ өдрийн мэнд хүргэе. Өмч хамгаалах Байнгын зөвлөлийн хурал эхэлж байна. 2022 оны 06 сарын 07-ны өдөр 49 ширхэг буюу 490,000,000 сая төгрөгийн хүлэмжийг тусгай зориулалтын барааны орлогод бүртгэсэн байна. Нийт 60 ширхэг хүлэмж олгосон жагсаалт, материал байгаа нь Жаргалант сумын 11 хүлэмжтэй нийлсэн байгаа. Холбогдох бичиг баримтуудтай гишүүд танилцаад саналаа хэлээд явъя.

Б.Ган-Эрдэнэ: Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн заалтад нийцэж байгаа тул татгалзах зүйлгүй дэмжиж байна.

П.Даваажаргал: Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төслийн хүрээнд 49 иргэнд олгосон хүлэмжийг байгууллагын тусгай зориулалтын бараанд бүртгэгдсэн. Актлах жилийн хугацаа дууссан тул иргэдэд бүрэн эзэмшүүлэх гэрээний нөхцөлийн дагуу данснаас хасах саналтай байна.

А.Адьяадолжин: Нэгэнт иргэдэд олгох нөхцөлтэйгөөр гэрээ хийгдэж, тараагдсан тул иргэдэд олгосон жагсаалт, өргөдлийг нотлох баримт болгоод актлах нь зөв гэж үзэж байна.

А.Отгондарь: Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.5 Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын тамгын газрын дарга, Засаг дэргэдэх газар, хэлтэс, албаны дарга эрх хэмжээний хүрээнд тушаал гаргаж, тогтоосон журмаар үйлдсэн тамга, тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйл 31.1 Төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмшилдээ байгаа илүүдэл үндсэн эд хөрөнгө, түүнчлэн ашиглах хугацаа нь дууссан буюу эсхүл осол гэмтэлд өртсөний улмаас зориулалтаар нь ашиглах боломжгүй болсон бөгөөд засаж, сэлбэж ашиглах нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй нь тооцоогоор нотлогдсон эд хөрөнгийг худалдаж, шилжүүлж, акт тогтоон устгаж болно. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 31.3.1 дэх заалт

худалдах, шилжүүлэх, устгах эд хөрөнгийн талаар өмч хамгаалах Байнгын зөвлөл дүгнэлт гаргасан байх гэсэн заалтуудыг үндэслэж тус саналыг 100% дэмжиж байна.

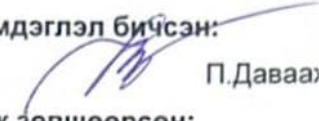
Н.Аззаяа: Бусад гишүүдийн хэлсэнтэй санал нэг байна. 100% дэмжиж байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Хуралд оролцсон гишүүдийн 100% -ийн саналаар 49 ширхэг буюу 490,000,000 сая төгрөгийн тусгай зориулалтын барааг иргэдэд бүрэн эзэмшүүлэх гэрээний нөхцөлийн дагуу данснаас хасахаар шийдвэрлэв.

Хурал: 10 цаг 30 минутад дуусав.

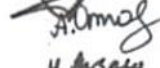

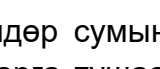
Тэмдэглэл бичсэн:

Нарийн бичгийн дарга: П.Даваажаргал

Танилцаж зөвшөөрсөн:

Зөвлөлийн дарга: Б.Ган Эрдэнэ

Гишүүд:

- А.Адъяадолжин
- А.Отгондарь
- Н.Аззаяа
- Б.Дөлгөөн

Данснаас хасалт хийхдээ Баян-Өндөр сумын өмч хамгаалах ажлын хэсэг хуралдаж, протокол үйлдээд, ЗДТГ-ын дарга тушаалаар шийдвэр гарган хасжээ. Энэхүү хүлэмж нь ХХААХҮЯ-аас шилжүүлсэн хөрөнгө бөгөөд ХХААХҮ-ийн салбарт мөрдөх Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг хөрөнгө данснаас хасах тухай:

“Актлах - Жилийн эцсийн тооллогын дараа Тооллогын комисс хөрөнгийн ашиглалтад үнэлгээ өгөх ба байгууллагын удирдлагад танилцуулж зөвшөөрөл авсны дараа актлах, устгах, худалдах хөрөнгийн жагсаалтыг эрх бүхий төрийн байгууллагын удирдлагын зөвлөлд танилцуулна. Эрх бүхий төрийн байгууллагаас хасагдах хөрөнгийн жагсаалтыг хянан үзэж шийдвэр гарсан үед үндсэн хөрөнгийг данснаас хасна.

УСНББОУС-17 дугаар стандартаар дахин ашиглах боломжтой ашиглах хугацаа дууссан хөрөнгүүдийг дахин үнэлгээ хийж орлогод авах, үндсэн хөрөнгөөс хангамжийн материал руу шилжүүлэхдээ байгууллагын Өмч хамгаалах байнгын зөвлөл нь үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээ хийх, акталж данснаас хасах тухай саналыг бэлтгэж, байгууллагын удирдлагад танилцуулна. Улмаар үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээ хийх, акталж данснаас хасах тухай асуудлыг боловсруулж холбогдох **эрх бүхий байгууллагуудад хүргүүлж шийдвэрлүүлнэ**” гэж заасан. Тус баримт бичигт Зоорь хүлэмж нь 15 жил элэгдэх хугацаатай байна гэж заасан бөгөөд Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31.1 дэх заалтыг “Төрийн өмчит хуулийн этгээд эзэмшилдээ байгаа илүүдэл үндсэн эд хөрөнгө, түүнчлэн ашиглах хугацаа нь дууссан буюу эсхүл осол гэмтэлд өртсөний улмаас зориулалтаар нь ашиглах боломжгүй болсон бөгөөд засаж, сэлбэж ашиглах нь эдийн засгийн хувьд үр ашиггүй

нь тооцоогоор нотлогдсон эд хөрөнгийг худалдаж, шилжүүлж, акт тогтоон устгаж болно” үндэслэн хасжээ. Хөрөнгийг хассан нь буруу бөгөөд:

1. Эдийн засгийн үр ашгийн тооцоо хийгдээгүй,
2. Хүлэмжийг данснаас хасах тухай холбогдох эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөл аваагүй
3. Жилийн эцсийн тооллогоор бус хагас жилийн тайлан балансаас хассан байна.

Бараа материалыг данснаас хасах тухай

Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж түүний удирдлагын тухай хуулийн 67 дугаар зүйлийн 67.5, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 31 дүгээр зүйл 31.1, Байгууллагын өмч хамгаалах байнгын зөвлөлийн 2024 оны 06 дугаар сарын 19-ний өдрийн 04 дүгээр хурлын шийдвэрийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Данснаас хасалт хийх тусгай зориулалтын бараа материалыг хавсралтаар баталсугай.

2. Тусгай зориулалтын бараа материал болох 490,000,000 (дөрвөн зуун ерэн сая) төгрөгийн тусгай зориулалтын бараа материалыг данснаас хасалт хийхийг Нягтлан бодогч (А.Адьяадолжин)-д зөвшөөрсүгэй.

3. Тушаалын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Санхүүгийн албаны дарга (Б.Ган-Эрдэнэ)-д даалгасугай.

ДАРГА Ш.ӨЛЗИЙБАЯР

6124030172

Жаргалант сумын ЗДТГ-т 2024.09.23-ны өдөр ажиллахад 11 гэрээ байхгүй 2022 оны санхүүгийн тайланд бараа материалын дэлгэрэнгүй тодруулга улсын төсвөөс тусгай бараа материалд хүлэмж гэж дурдсан ч мөнгөн дүнг тусгаагүй байна.

Нэмэлт дансанд Аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 345,604,8 мянган төгрөгийн санхүүжилт, төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого 198,816.1 мянган төгрөг дээд шатны төсвийн захирагчийн тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан санхүүжилт 1,600,0 мянган төгрөг нийт 546021,0 мянган төгрөгийн санхүүжилт хүлээн авч үйл ажиллагаа явуулсан бөгөөд 1-12 сарын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлээр тайлагнасан байна.

2022 оны 12 сарын эцсээр нийт 101,446,1 мянган төгрөгийг төвлөрүүлэх шилжүүлэг хийсэн байна.

Хүснэгт . Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлт / төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	955,150.0	455,150.0	500,000.00
Бараа материал	195,609,600.00	828,153,123.00	632,543,523.00
Үндсэн хөрөнгө	4,784,679,350.42	5,840,227,579.66	1,055,548,229.24
Авлага	212,163,541.30	19,946,784.64	-192,216,756.66
Өр төлбөр	40,535,207.24	19,946,784.64	20,288,422.60
Нийт хөрөнгө	5,223,407,641.72	6,778,662,637.30	1,539,621,252.24
Нийт өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө өмчийн дүн	5,223,407,641.72	6,778,662,637.30	1,539,621,252.24

Хүснэгтийн тайлбар:

Мөнгөн хөрөнгө: ЗДТГ-ын ахмадын сангийн харилцах дансанд 455,1 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй байгаа.

Бараа материал: Тусгай зориулалтын материал дансанд 2022 онд суманд дээд шатны байгууллагуудын хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн хүлэмж, Тэрбум мод хөтөлбөрийн хүрээнд хийгдсэн мод бут, мөн 1 жилээс дээш ашиглагдах материалын нийт 200 гаруй сая төгрөгийн орлого авагдаж, тусгай

2023 оны 04 дүгээр сарын 07-ны өдрийн 23/03 дугаартай актаар 90ш хүлэмжийг хүлээн авсан, Хүлээлгэн өгсөн акт, иргэний үнэмлэх, хүсэлт байхгүй, 12 гэрээ хийгдээгүй, 4 иргэний регистр зөрүүтэй, Б.Бүдрагчаагийн гэрээнд хаяг, утас бичээгүй, гарын үсэг таталсан тайлалгүй. ШШГГазар-437 дугаар нээлттэй хорих анги гэрээнд регистр байхгүй, 2ш гэсэн боловч 1ш хүлэмжийн гэрээ хийсэн зөрчлүүд илэрлээ.

Үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмжийг гэрээгээр олгохдоо иргэний үнэмлэхийг заримыг хавсаргаад, зарим иргэдийн иргэний үнэмлэх дутуу, ХААМСҮТ-ийн албан тоот, гэрчилгээ байхгүй, баримт бүрдүүлэлт хангалтгүй байна. Хандсүрэн, Оюун-

Эрдэнэ нарын гарын үсэгтэй, Хилийн цэргийн 0286-р ангид 2ш хүлэмжийн гэрээг хийж олгосон зөрчлүүд байна.

2023 оны 05 дугаар сарын 13-ны 23/06 дугаар 570,000,000 төгрөгийн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, газар тариалангийн зориулалттай техник хэрэгслийг тус тус хүлээн авсан байна. /Сэхүүн чоно ХХК-тай 2022 онд хийсэн гэрээний үлдэгдэл/ 23/06 дугаар бүхий хөрөнгө хүлээн авах актад хүлээлгэн өгсөн хүний гарын үсэг байхгүй./Сэхүүн чоно ХХК-ийн захирал н.Тэгшжаргал/

Тоног төхөөрөмж эзэмших гэрээг компаниар хийгээд бүртгэлд иргэнээр бүртгэсэн, иргэний гарын үсэг таталдсан, нэр байхгүй /гарын үсэг тайлалгүй/ тул гэрээний эрх зүйн талаас учир дутагдалтай. Б.Сайнжаргалын Иргэний үнэмлэх хавсаргаагүй, Арвин сүрэг хоршоо, Нүүдэлчин мон агро ХХК-ийн гэрчилгээ байхгүй, мах бэлтгэх тоног төхөөрөмж хүлээлгэн өгсөн актад огноо, нэр байхгүй, 2024 оны сонгон шалгаруулалтын ажлын хэсгийн хурлын тэмдэглэлд нягтлан бодогчийн гарын үсэг дутуу.

Санхүүгийн бүртгэл хөтлөлтийн байдал тухайн байгууллагын санхүүгийн ажилтны ур чадвараас хамаарч харилцан адилгүй байна. ХХААГ-ын 2022 оны санхүүгийн байдлын тайланд бараа материалыг НББОУС-ын дагуу бүртгэж, тодруулгыг ойлгомжтой тайлагнасан бол 2023 оны санхүүгийн байдлын тодруулга хангалтгүй байна. Жаргалант сумын ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайланд тусгаж, тодруулгад дурдсан ч мөнгөн дүнг тусгаагүй, анхан шатны баримт байхгүй, Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн байдлын тайланд бүртгэл хөтлөлтийг хийж тодруулгын тайлан байхгүй, эрх бүхий этгээдээс зөвшөөрөл авалгүй, эдийн засгийн үр ашгийн тооцоолол хийлгүй, хагас жилийн баланст хасалт хийсэн зэрэг зөрчлүүд байна.

2.4 Ил тод байдал хангалтгүй байна.

2.4.1 Шинэ хөдөө төслийн ил тод байдал хангалтгүй байгаагаас төсөл ирүүлээгүй аж ахуйн нэгж байгууллагууд тоног төхөөрөмжийн хөнгөлөлтөд хамрагдаж сонгон шалгаруулах ажлын хэсэг байгуулж ажиллуулсан үр дүнгүй байна.

ХХААГ-ын даргын 2024.05.22 өдрийн А/14 тоот тушаалаар нийлүүлэгдсэн тоног төхөөрөмжийг гэрээгээр эзэмших, ашиглах иргэн, аж ахуйн нэгжийг сонгон шалгаруулах ажлын хэсгийг байгуулж, Цагаан идээ боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж 4 төрлөөр тус бүр 2, нийт 8 тоног төхөөрөмж ирсэн. Иргэдэд зар хүргэхдээ:

- 5-350 миллилитрээр шингэн хүнс савлах төхөөрөмж 1ш
- Вакумдах суурь машин 1ш
- Автомат савлагааны машин 1ш
- Хаяг, шошго хэвлэх бүрэн автомат машин 2ш гэж зарыг тавьсан байна.

Тус ажлын хэсэг 2024.05.27-ны өдөр хуралдаж, 2 иргэн, 2 аж ахуйн нэгж материал ирүүлснээс 2 иргэн, 1 аж ахуйн нэгж хуралд танилцуулгаа хийжээ. Иргэн

Баярсайханд шингэн хүнс савлах төхөөрөмж, Д.Даваасүрэнд вакумдах суурь машин, Баярмөнх-Наран ХХК-д хаяг, шошго хэвлэх машин олгох шийдвэр гаргажээ.

Тус тоног төхөөрөмжийг олгосон гэрээг

- 2023.11.01-ний өдөр Баяжуулагч одод ХХК-тай “Автомат савлагааны” тоног төхөөрөмж ашиглуулах гэрээ байгуулж, Ивээлт сүү ХХК-тай хүлээлцэх акт үйлдсэн. /Аж ахуйн нэгжийн гэрээ байхгүй/
- 2023.11.01-ний өдөр Баяжуулагч одод ХХК-тай “Шингэн савлах” тоног төхөөрөмж ашиглуулах гэрээ байгуулж, Ивээлт сүү ХХК-тай хүлээлцэх акт үйлдсэн. /Аж ахуйн нэгжийн гэрээ байхгүй/
- 2023.11.01-ний өдөр Хос луу баян ХХК-тай “Вакумдах суурь машин” тоног төхөөрөмж ашиглуулах гэрээ байгуулж, хүлээлцэх акт үйлдсэн.
- 2024.06.06-ны өдөр Баяр мөнх наран ХХК-тай “Савлагааны бүрэн автомат машин” тоног төхөөрөмж ашиглуулах гэрээ байгуулж, актаар хүлээлгэн өгсөн.
- 2024.06.06-ны өдөр иргэн Б.Баярсайхантай “Шингэн савлах” тоног төхөөрөмж ашиглуулах гэрээ байгуулж, актаар хүлээлгэн өгсөн.
- 2024.06.06-ны өдөр иргэн Д.Даваасүрэнтэй “Вакумдах суурь машин” тоног төхөөрөмж ашиглуулах гэрээ байгуулж, актаар хүлээлгэн өгсөн.

Автомат савлагааны болон Савлагааны бүрэн автомат машин олгогдоогүй байна. Дээрх Баяжуулагч одод, Хос луу баян ХХК-ууд нь төсөл сонгон шалгаруулахад материал ирүүлээгүй, хамрагдсан байна.

Цагаан идээ боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж

2023.11.01

№	Гэрээ байгуулсан болон олгосон огноо	Нэрс	Сум	Тоног төхөөрөмжийн нэр	Үнийн дүн
1.	2023.11.01	Баяжуулагч одод ХХК	Баян-Өндөр	Автомат савлагааны машин	56,784,000
2.	2023.11.01	Баяжуулагч одод ХХК	Баян-Өндөр	Шингэн савлах	7,200,000
3.	2023.11.01	Хос луу баян ХХК	Баян-Өндөр	Вакумдах суурь машин	5,650,000
4.	2024.06.06	Баяр мөнх наран ХХК	Баян-Өндөр	Савлагааны бүрэн автомат машин	48,685,000
5.	2024.06.06	Б.Баярсайхан	Баян-Өндөр	Шингэн савлах төхөөрөмж 350 мл	7,200,000
6.	2024.06.06	Д.Даваасүрэн	Баян-Өндөр	Вакумдах суурь машин	5,650,000
7.	Олгогдоогүй, гэрээ байхгүй				48,685,000
8.					56,784,000
Нийт дүн				236,638,000	

2.4.2 Шилэн дансны нэгдсэн цахим хуудаст мэдээлсэн байдал.

2022 оны шилэн дансны мэдээлэл систем шинэчлэгдсэний улмаас харах эрхгүй, 2023 онд мэдээллийг оруулаагүй, оруулах мэдээлэл байхгүй сонголтоор хаасан, 2024 онд Хөрөнгө оруулалт, тендер худалдан авалт бүлгийн Хөрөнгийн зардал, хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэл, концессын зүйлийн жагсаалт, гүйцэтгэлд ил тод мэдээлж ажиллажээ.

Үзүүлэлт	Эхлэх огноо	Дуусах огноо	Төсөвт өртөг	Гэрээний дүн	Тухайн жилийн	Тухайн жилийн	Үүсгэсэн огноо
"Шинэ хөдөө-Тогтвортой хөгжил" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/ багц-4 дотоодод үйлдвэрлэсэн мал эмнэлгийн лабораторын шинжилгээний оношлуур худалдан авах гэрээ №ХХААХҮЯ/20240102013	2024-04-03	2024-05-30	110,000,000	110,000,000	110,000,000	110,000,000	2024-07-03
"Шинэ хөдөө-Тогтвортой хөгжил" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/ багц-3 мал эмнэлгийн лабораторын шинжилгээний оношлуур худалдан авах гэрээ №ХХААХҮЯ/20240102013	2024-04-03	2024-05-30	70,059,000	70,059,000	70,059,000	70,059,000	2024-07-03
"Шинэ хөдөө-Тогтвортой хөгжил" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/ багц-2 лабораторын тоног төхөөрөмж худалдан авах гэрээ №ХХААХҮЯ/20240102013	2024-04-04	2024-05-04	72,820,000	72,820,000	72,820,000	72,820,000	2024-07-03
"Шинэ хөдөө хүлэмж" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/ худалдан авах гэрээ №УТ2401900399	2024-04-04	2024-05-04	492,500,000	492,500,000	492,500,000	492,500,000	2024-07-03
"Шинэ хөдөө-Тогтвортой хөгжил" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/ багц-1 трактор худалдан авах гэрээ №ХХААХҮЯ/20240102013	2024-04-27	2024-05-27	188,475,000	188,475,000	188,475,000	188,475,000	2024-07-03
"Шинэ хөдөө-үйлдвэрлэгч өрх" төслийн тоног төхөөрөмж /Орхон, Жаргалант сум/ худалдан авах гэрээ №ХХААХҮЯ/20240102015	2024-04-16	2024-06-16	467,409,600	467,409,600	467,409,600	467,409,600	2024-07-03

2.5 Шинэ хөдөө төслийн тоног төхөөрөмжийг эзэмшүүлэх сонгон шалгаруулалтын үйл ажиллагаа хангалтгүй байна.

2.5.1 Сонгон шалгаруулалтыг хугацаа алдаж зохион байгуулсан, сонгон шалгаруулалтын процесс алдагдсан байна.

Тус тоног төхөөрөмжийг 2023 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдөр 230505/05-290 дугаар актаар барааг хүлээн авч, ХХААГ-ын даргын 2024 оны 03 дугаар сарын 26-ны А/09 дугаар тушаалаар иргэн, аж ахуйн нэгжийг сонгон шалгаруулах ажлын хэсэг байгуулагдаж, 2024 оны 04 дүгээр сарын 27-ны өдөр тус ажлын хэсэг хуралдаж иргэн, аж ахуйн нэгжийг сонгожээ. Тоног төхөөрөмжийн олголтын явц удаашралтай, хурлын тэмдэглэлд нягтлан бодогчийн гарын үсэг дутуу. Г.Ганбаатарын гэрээг 2024.05.10-ны өдөр байгуулж, бараа материалыг 2023.09.05-ны өдөр актаар хүлээлцсэн. Бусад иргэдтэй 2024.05.10-нд хүлээлцсэн байна. Хүмүүсээ сонгож, тоног төхөөрөмжөө хүлээлцсэний дараа хурал хийж, гэрээ байгуулж шалгаруулах процессын дэс дараалал алдагдуулсан байна.

Бараа материал хүлээлцсэн акт

...алаас Орхон аймгийн Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын нярав Б.Золжаргал (цаашид
... гэх) нөгөө талаас Орхон аймгийн ...*Баян-Өндөр*... сумын ...*Т.Танбаатар*...
...д ашиглагч гэх) нар 2023 оны ...*09* дугаар сарын ...*05*-ны өдөр дор дурьдсан бараа
малыг хүлээлгэн өгч акт үйлдэв.

1. Бороожуулагч усалгааны төхөөрөмж /иж бүрдэл/

	Эд анги	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Эд ангийн үзүүлэлт
1	Төв шугам	ш	20 ✓	110 мм, 5 м урт
2	Салбар хоолой	ш	190 ✓	50 мм, 5 м урт
3	Бороожуулагчийн суурь	ш	100 ✓	32 мм
4	Бороожуулагчийн тулгуур	ш	100 ✓	32 мм*80 см
5	Бороожуулагчийн хаалт	ш	100 ✓	50 мм
6	Бороожуулагчийн тулгуурийн шилжүүлэгч	ш	100 ✓	32 м
7	Бороожуулагч толгой	ш	100 ✓	
8	Тройник	ш	10 ✓	110*50*110 мм
9	Салбар шугамын хаалт	ш	10 ✓	50 мм
10	Төгсгөгч таг	ш	1	50 мм
11	Төгсгөгч таг	ш	1	110 мм
12	Багасган шилжүүлэгч	ш	1	110*75 мм
13	Усны насосны шилжүүлэг	ш	1	75 мм
14	Усны насос	ш	1	75 мм
15	Сорох хоолой	ш	8	75 мм
16	L булан	ш	2 ✓	

Сэлэнгэ - Тэм дор
- Нелинг 38.

Хүлээлгэн өгсөн:

ХХААГазрын нярав

Б.Золжаргал

Хүлээн авсан:

Иргэн

Утас:

[Signature]

Т.Танбаатар
94117373

ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ ҮНЭ ТӨЛБӨРГҮЙ АШИГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ

2024 он 05 сар 10 өдөр

№01

Орхон аймаг

НЭГ. НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1.1 Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн 27.1 дэх хэсэг, Иргэний хуулийн 189 дүгээр зүйлийн 189.1 дэх хэсэг, 340 дугаар зүйлийн 340.1.1, 340.1.3 дахь заалт, 341 дүгээр зүйлийн 341.1.1, 341.1.4 дахь заалт, 341.2 дахь хэсэг, 342 дугаар зүйлийг тус тус үндэслэн нэг талаас Орхон аймгийн Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар (цаашид "эзэмшигч тал" гэх), нөгөө талаас **Ганхуяг** овогтой **Ганбаатар (РД:РХ72051711)** (цаашид "ашиглагч тал" гэх) нар нь дараах зүйлийг харилцан тохиролцож энэхүү гэрээг (цаашид "гэрээ" гэх) байгуулав.

ХОЁР. ГЭРЭЭНИЙ АГУУЛГА

- 2.1 "Шинэ хөдөө" төслийн хүрээнд шинээр үйлдвэрлэл эрхлэх, үйлдвэрлэлээ өргөжүүлэх хүсэлтэй иргэнийг тоног төхөөрөмжөөр хангаж, үйл ажиллагааг тогтворжуулах зорилготой.
- 2.2 Гэрээний зүйл болох "**Усалгааны бороожуулах**" нэр бүхий тоног төхөөрөмжийг **үйлдвэрлэлийн** зориулалтаар ашиглана.
- 2.3 Энэхүү гэрээний ашиглагч тал нь аймгийн Хүнс, хөдөө аж ахуйн газар болон Улсын Их Хурлын гишүүн С.Ганбаатарын ажлын албаны сонгон шалгаруулалтаар шалгарсан иргэн байна.
- 2.4 Энэ гэрээний зүйл болох тоног төхөөрөмж нь Орхон аймгийн Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын өмч байна.
- 2.5 Эзэмшигч тал нь ашиглагч талтай гэрээ байгуулсан өдрөөс хойш 5 хоногийн дотор тоног төхөөрөмжийг үнэ төлбөргүйгээр ашиглагч талд хүлээлгэн өгнө.

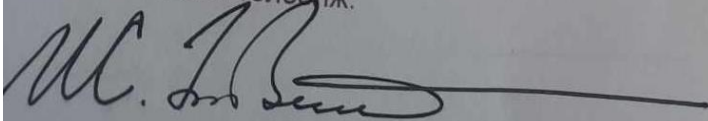
ГУРАВ. ХУГАЦАА

- 3.1 Тоног төхөөрөмж ашиглалтын хугацаа.
- 3.1.1 эзэмшигч тал нь ашиглагч талд тоног төхөөрөмжийг хүлээлгэн өгөх, хүлээн авах актанд гарын үсэг зурсан өдрөөс эхлэн ашиглалтын хугацааг тоолно.
- 3.1.2 гэрээний үүргийн биелэлтийг гэрээ байгуулсан өдрөөс эхлэн тооцож, 2 жил тутамд дүгнэж, сунгалт хийх эсвэл гэрээг цуцлах эсэх асуудлыг Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын өмч хамгаалах Байнгын зөвлөлийн хурлын шийдвэрийг үндэслэн шийдвэрлэнэ.
- 3.1.3 тоног төхөөрөмж нь **14,985,000 (арван дөрвөн сая есөн зуун наян таван мянга)** төгрөгийн үнэ бүхий бөгөөд хөдлөх хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг тооцон, холбогдох тушаал, шийдвэрийг үндэслэн ашиглагч талд үнэ төлбөргүй шилжүүлэх асуудлыг шийдвэрлэж болно.

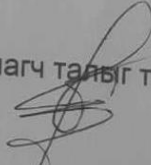
ДӨРӨВ. ТАЛУУДЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

- 4.1. Эзэмшигч талын эрх, үүрэг:
- 4.1.1 эзэмшигч тал ашиглагч талд чанарын болон техникийн шаардлага, тоо хэмжээ, иж бүрдэл бүрэн тоног төхөөрөмжийг нийлүүлэх бөгөөд акт үйлдэн хүлээлгэн өгнө. Энэхүү акт нь гэрээний салшгүй хэсэг мөн.
- 4.1.2. тоног төхөөрөмжийг зориулалтын дагуу ашиглаж буй эсэхэд Хүнс, хөдөө аж ахуйн газрын өмч хамгаалах Байнгын зөвлөл хяналт тавьна.
- 4.1.3. гэрээний хүрээнд ашиглагч талаас тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын тайлан мэдээг жил бүрийн 11 дүгээр сард хүлээн авч, холбогдох газарт тайлагнана.
- 4.1.4. гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлэхийг ашиглагч талаас шаардах эрхтэй.

Эзэмшигч талыг төлөөлж:

Ашиглагч талыг төлөөлж:

2.5.2 Сонгон шалгаруулалтаар 1 аж ахуйн нэгжид олон тоног төхөөрөмж олгох, гаднын аймгаас хамрагдах зэргээр аймгийн жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн боломж, хүртээмжид сөргөөр нөлөөлж байна.

Баяжуулагч одод ХХК-д автомат савлагааны машин, шингэн савлах 2 ширхэг тоног төхөөрөмж, Эрдэнэтийн шударга эзэд ТББ 10 ширхэг хүлэмж, ШШГГ-т 2ш хүлэмж, 2023 оны 90 ширхэг хүлэмжээс Хандсүрэн, Оюун-Эрдэнэ нарын гарын үсэгтэй, Хилийн цэргийн 0286-р ангид 2ш хүлэмжийн гэрээг хийж олгосон зөрчлүүд байна.

2.6 Төслийн явц, хэрэгжилтийн байдал, ашиглалтын байдалд дүн шинжилгээ хийхэд 25 хувь нь ашиглаагүй. Энэ нь сонгон шалгаруулалтын шийдвэр оновчгүй байгааг харуулж байна.

2.6.1 Үйлдвэрлэгч баг, Шинэ хөдөө төслийн хэрэгжилтийн байдал, зарим тоног төхөөрөмж олгогдож, гэрээ байгуулагдаагүй байна.

2022.07.29-ний өдөр Үйлдвэрлэгч баг төслийн 400,000,000 төгрөгийн тоног төхөөрөмж актаар /дугааргүй/ хүлээлцсэн.

ГУРАВ.ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН МЭДЭЭЛЭЛ							
Д/Д	Нэр төрөл	Марк	Үйлдвэрлэсэн улс, байгууллага, Огноо	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Нэг бүрийн үнэ	Нийт үнэ
1	CNC машин /төмөр хийц/	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	1	22,500,000	22,500,000
2	CNC машин /мод, модон хийц/	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	1	20,000,000	20,000,000
3	Мах бэлтгэх тоног төхөөрөмж	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	2	17,250,000	34,500,000
4	Сүү сүүн бүтээгдэхүүн боловсруулах хадгалах тоног төхөөрөмж	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	2	10,500,000	21,000,000
5	Евро эко хашааны үйлдвэрлэх тоног төхөөрөмж	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	10	13,000,000	130,000,000
6	Бага оврын шахмал түлшний үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	2	70,000,000	140,000,000
7	Шуудай бэлтгэх тоног төхөөрөмж	Тоног төхөөрөмж	Хятад 2022 он	Иж бүрдэл	1	32,000,000	32,000,000
							400,000,000
НИЙТ ҮНИЙН ДҮН							

"ҮЙЛДВЭРЛЭГЧ БАГ" ТӨСЛИЙН ХҮРЭЭНД ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ
ХҮЛЭЭН АВСАН ИРГЭДИЙН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ

2023 он 01 сар 03 өдөр Орхон аймаг ХХААГазар

№	Овог нэр	Регистерийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар
CNC- машин /төмөр хийц /				
1	Б.Батзориг	ЕТ85050617	Согоот баг 6-14-60 тоот	99992839
CNC-машин /модон хийц /				
2	П.Бямбасүрэн	ВА90063038	Их залуу баг баруун задгай 3-8 тоот	95341376
Мах бэлтгэх төхөөрөмж				
3	З.Жаргалсайхан	ФМ77092016	Уртбулаг баг 5-1-165 тоот	99359671
4	Р.Бямбацогт	ЕТ62060317	Цагаанчулуут баг 276-11 тоот	99061460
Сүү,сүүн бүтээгдэхүүн бэлтгэх тоног төхөөрөмж				
5	Хоршоологчдын холбоо /ХАА /	8074143	Уртбулаг баг 5-5-44 тоот	89112994

6	У.Мөнгөнөө	Г388110610	Жаргалант баг	99416572
Шуудай бэлтгэх тоног төхөөрөмж				
7	Д.Хөтөлсайхан	РЭ83092406	Оюут баг 2-25-54 тоот	99908277
Бага оврын шахмал түлшний тоног төхөөрөмж				
8	Б.Цэцэгсүрэн	ДС89092701	Хүрэнбулаг баг 4-18-99 тоот	99126264
9	Д.Ганзориг	ЙС82040136	Хүрэнбулаг баг 4-18-42 тоот	99308110
Евро эко хашааны үйлдвэрлэх тоног төхөөрөмж				
10	Н.Ариунгэрэл	ФМ85070544	Их хаад 4-702	99072027
11	Б.Номин-Эрдэнэ	ФД8404715	Говил баг 48 -26 тоот	99238180
12	И.Гантөмөр	НО79021574	Шанд баг 7-19 тоот	99358288
13	М.Мөнхсайхан	ФМ84021631	Рашаант баг 30-23 тоот	99352038
14	Э.Төмөрхуяг	ГЙ91060319	Булаг баг 1-34	99144610

15	Г.Чулуун-Эрдэнэ	AK66121911	Рацаант баг 27-23	99656601
16	Л.Цог-Эрдэнэ	MB72110614	Наран баг 42-7 тоот	99365317
17	О.Дацдаваа	ГЮ72100900	Баянбулаг баг 1-108 тоот	99363169
18	О.Түмэннаст	ФА95083015	Зэст баг 1-6-42	99358255
19	Д.Долгорсүрэн	ОР84030408	Эрдэнэ баг 28 б-17 тоот	95357313

Орхон аймгийн ЗДТГ, Амжилтын нар ХХК-тай 2022.04.08-ны өдөр №ХХААХҮЯ/202212051 дугаартай тавилга эд хогшлын багц худалдан авах 243,507,000 төгрөгийн гэрээ байгуулж, 36 нэр төрлийн тоног төхөөрөмжийг актаар хүлээн авсан байна.

Д/д	Нэр төрөл	Марк	Үйлдвэрлэсэн улс, байгууллага, Огноо	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Нэг бүрийн үнэ	Нийт үнэ
1	Угтах үйлчилгээний ширээ		БНХАУ	Ш	3	1650000	4950000
2	Угтах үйлчилгээний сандал		БНХАУ	Ш	5	495000	2475000
3	Угтах өрөөний өлгүүр		БНХАУ	Ш	2	1430000	1430000
4	Угтах өрөөний цонхны хөшиг		БНХАУ	Ш	2	275000	550000
5	Угтах өрөөний шилэн хаалгатай шүүгээ		БНХАУ	Ш	3	1980000	5940000
6	Угтах өрөөний хүлээлгийн буйдан		БНХАУ	Ш	3	1760000	5280000
7	Угтах өрөөний хүлээлгийн ширээ		БНХАУ	Ш	2	1650000	3300000
8	Угтах өрөөны хивс		БНХАУ	Ш	1	2310000	2310000
9	Уулзалт зөвлөгөөны дугуй ширээ		БНХАУ	Ш	2	3410000	6820000
10	Уулзалт зөвлөгөөны дугуй ширээний сандал		БНХАУ	Ш	18	440000	7920000
11	Компьютерийн ширээ		БНХАУ	Ш	4	3520000	14080000
12	Компьютерийн ширээ		БНХАУ	Ш	3	3520000	10560000
13	Компьютерийн ширээний сандал		БНХАУ	Ш	50	275000	13750000
14	Шалны хивсэнцэр		БНХАУ	M2	300	49500	14850000
15	Уулзалтын 3 үетэй сандал		БНХАУ	Ш	12	660000	7920000
16	Хөдөлгөөнт хана		БНХАУ	Ш	25	1320000	33000000
17	Ажлын ширээ		БНХАУ	Ш	5	1100000	5500000
18	Бичгийн тавиуртай сандал		БНХАУ	Ш	30	264000	7920000
19	Амралтын сандал		БНХАУ	Ш	8	264000	2112000
20	Сандал		БНХАУ	Ш	20	374000	7480000
21	Индэр		БНХАУ	Ш	1	770000	770000
22	Ширээ, сандалны багц		БНХАУ	Ш	3	3520000	10560000
23	Номын тавиур		БНХАУ	Ш	10	770000	7700000
24	Бичиг хэргийн шүүгээ		БНХАУ	Ш	10	1100000	11000000
25	Шүүгээ		БНХАУ	Ш	5	1100000	5500000
26	Гал тогооны иж бүрдэл		БНХАУ	Ком	1	5500000	5500000
27	Шилэн тусгаарлагч хана		БНХАУ	M2	30	495000	14850000
28	Оффис хөшиг		БНХАУ	Ш	4	330000	1320000
29	Гуталны шүүгээ		БНХАУ	Ш	2	660000	1320000
30	Эд зүйлс хадгалах шүүгээ		БНХАУ	Ш	5	550000	2750000
31	Хивс		БНХАУ	M2	100	77000	7700000
32	Аяга таага болон бусад иж бүрдэл		БНХАУ	Ш	2	605000	1210000
33	Гүйлтийн зам		БНХАУ	Ш	2	2750000	5500000
34	Штангины ком		БНХАУ	Ш	1	2750000	2750000
35	Олон үйлдэлт шахалтын төхөөрөмж/ Даацын цана/		БНХАУ	Ш	1	2750000	2750000
36	Дугуй, спининг дугуй		БНХАУ	Ш	1	2750000	2750000
НИЙТ ҮНИЙН ДҮН							243,507,000

Орхон аймгийн Засаг дарга, Монтех дистрибьюшн ХХК-тай 2022.08.09-ний өдөр №ХХААХҮЯ/202212051 дугаартай компьютер, тоног төхөөрөмжийн багц худалдан авах 554,939,000 төгрөгийн гэрээ байгуулж, 2022.12.20-ны өдөр 39 нэр төрлийн компьютер, тоног төхөөрөмжийг актаар хүлээн авсан байна.

Д/д	Нэр төрөл	Марк, сериал дугаар, тодорхойлолт	Үйлдвэрлэсэн улс, байгууллага	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Нэг бүрийн үнэ	Бүгд үнэ
1	Угтах үйлчилгээний электрон самбар		БНХАУ	Ширхэг	1	2,750,000	5,500,000
2	Дотоод хяналтын камерын иж бүрдэл		БНХАУ	Ширхэг	1	7,425,000	7,425,000
3	Гадна хяналтын камерын иж бүрдэл		БНХАУ	Багц	1	9,350,000	9,350,000
4	Цахим бүртгэлийн систем төхөөрөмж		БНХАУ	Багц	2	1,265,000	2,530,000
5	Угтах өрөөны халуун хөшиг		БНХАУ	Ширхэг	2	14,080,000	28,160,000
6	Угтах өрөөны агаар цэвэршүүлэгч		БНХАУ	Ширхэг	1	10,120,000	10,120,000
7	Угтах өрөөны ус шүүгч		БНХАУ	Ширхэг	1	1,320,000	1,320,000

8	Угтах өрөөны ширээны хэвлэх төхөөрөмж		БНХАУ	Ширхэг	1	847,000	847,000
9	Нийт зааланд мэдээллэх хүргэх дууны систем		БНХАУ	Ширхэг	1	12,650,000	12,650,000
10	Угтах өрөөны компьютерын иж бүрдэл		БНХАУ	Багц	2	3,190,000	6,380,000
11	Угтах өрөөны ухаалаг дэлгэц		БНХАУ	Ширхэг	1	8,800,000	8,800,000
12	Оффисийн зориулалттай хивс цэвэрлэгч		БНХАУ	Ширхэг	3	2,090,000	6,270,000
13	Оффисийн зориулалттай тоос сорогч		БНХАУ	Ширхэг	3	1,870,000	5,610,000
14	Оффисийн зориулалттай автомат тоос сорогч		БНХАУ	Ширхэг	3	2,035,000	6,105,000
15	Үйлчилгээний дохиоллын систем		БНХАУ	Ширхэг	1	13,420,000	13,420,000
16	Өнгөт хэвлэх төхөөрөмж		БНХАУ	Багц	2	2,035,000	4,070,000
17	Ухаалаг дэлгэц		БНХАУ	Ширхэг	2	8,800,000	17,600,000
18	Ухаалаг дэлгэц		БНХАУ	Ширхэг	2	12,100,000	24,200,000
19	Дууны өсгөгч		БНХАУ	Ширхэг	2	2,035,000	4,070,000
20	Проектор		БНХАУ	Ширхэг	3	3,036,000	9,108,000
21	Проекторын хөшиг		БНХАУ	Ширхэг	4	935,000	3,740,000
22	Дэлгэцтэй проектор		БНХАУ	Ширхэг	3	4,378,000	13,134,000
23	Суурин компьютерын иж бүрдэл		БНХАУ	Ширхэг	30	3,190,000	95,700,000
24	Суурин компьютерын иж бүрдэл		БНХАУ	Ширхэг	20	4,235,000	84,700,000
25	Хэвлэх төхөөрөмж		БНХАУ	Ширхэг	3	11,000,000	33,000,000
26	Зургийн камер		БНХАУ	Ширхэг	1	13,420,000	13,420,000
27	Камерны дуран		БНХАУ	Ширхэг	1	4,950,000	4,950,000
28	Ус шүүгч		БНХАУ	Ширхэг	4	1,320,000	5,280,000
29	Ус буцалгагч		БНХАУ	Ширхэг	2	1,430,000	2,860,000
30	Хөргөгч		БНХАУ	Ширхэг	2	3,520,000	7,040,000
31	Шарах шүүгээ		БНХАУ	Ширхэг	1	4,180,000	4,180,000
32	Кофе чанагч		БНХАУ	Ширхэг	1	3,630,000	3,630,000
33	Аяга тавга угаагч		БНХАУ	Ширхэг	1	4,620,000	4,620,000
34	Өнгөт хэвлэх төхөөрөмж		БНХАУ	Ширхэг	2	2,420,000	4,840,000
35	Сүлжээ салаалагч		БНХАУ	Ширхэг	2	9,570,000	19,140,000
36	Роутер		БНХАУ	Ширхэг	1	9,570,000	9,570,000
37	Зөөврийн компьютер		БНХАУ	Ширхэг	3	3,520,000	10,560,000
38	VR /headset/		БНХАУ	Ширхэг	5	8,800,000	44,000,000
39	iPad таблет		БНХАУ	Ширхэг	2	3,520,000	7,040,000
НИЙТ ДҮН					122		554,939,000

2022.04.12-ны өдөр Шинэ эрдэнэт концерциум ХХК-тай аймгийн ЗДТГ 191,2460,000 төгрөгийн тоног төхөөрөмж худалдан авах гэрээ хийсэн. 2022.06.03-ны өдөр 202202057 дугаартай актаар хүлээн авсан.

ГУРАВ.ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Д/д	Нэр төрөл	Марк	Үйлдвэрлэсэн улс, байгууллага, Огноо	Хэмж их нэгж	Тоо шир хэг	Нэг бүрийн үнэ	Нийт үнэ
1	Хүлэмж	6*10 / Өргөн* урт /	Хятад	ш	20	3,520,000	70,400,000
2	Хүлэмж	4*8 / Өргөн* урт /	Хятад	ш	10	3,410,000	34,100,000
3	Оёдлын машин	4000-4500 хатгаас/мин	Хятад	ш	10	2,728,000	27,280,000
4	Зөөврийн ТҮЦ	2м*1,80м*2,3м /урт *өргөн*өндөр /	Хятад	ш	5	10,538,000	52,690,000
5	Химсний чанарганы / тос, шүүс шахагч	1цагт 80-100кг шүүс гаргана	Хятад	ш	2	3,388,000	6,776,000
НИЙТ ҮНИЙН ДҮН							191,248,000

ОЕДЛЫН МАШИН ГЭРЭЭГЭЭР ОЛГОХ ИРГЭДИЙН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ

2022.06.15 Орхон аймаг

№	Овог нэр /байгууллагын нэр /	Тоо ширхэг	Регистерийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар	
①	Цэгмид Цэцэгсайхан	1	SM 71021807	Баянцагаан баг шинэ хороо 7-18	94119714	<i>Цэцэгсайхан</i>
②	Дамдинсүрэн Оюунбаатар	1	EP 64062715	Хүрэнбулаг баг 4-8-81	99774220	<i>Дамдинсүрэн</i>
③	Баттулга Уранбилэг	1	ФБ 97051245	Уртын гол Баян тал 4-108	94352604	<i>Уранбилэг</i>
④	Г.Мөнхцэцэг	1	ГА 67043069	Цагаанчулуут баг 21-07	95366008	<i>Г.Мөнхцэцэг</i>
⑤	ЗХ-ний 110 –р анги	1	PH 87081105	Товч баг	99368141	<i>З.Солонго</i>
⑥	ЗХ-ний 186 –р анги	1	9072881	Товч баг	99369546	<i>З.Солонго</i>
⑦	<i>Д. Сосолжаргал</i>	1	ФБ 74112251	<i>Ух далауу</i>	94174470	<i>Д.Сосолжаргал</i>
⑧	<i>С. Досумцааргал</i>	1	РФ 83020360	<i>Эрхүүт</i>	958640218 99369971	<i>С.Досумцааргал</i>

9	<i>УИШ Тазар</i>	1		<i>Дэвч баг</i>		<i>[Signature]</i>
10	<i>З. Солонго</i>	1	<i>ГЮ 86030863</i>	<i>Рацантэй Уртын гол 13-9</i>	<i>91029455</i>	<i>З.Солонго</i>

ЯВУУЛЫН ТҮЦ ГЭРЭЭГЭЭР ЭЗЭМШҮҮЛЭХ ИРГЭДИЙН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ

2022.06.15

Орхон аймаг

№	Овог нэр /байгууллагын нэр /	Тоо ширхэг	Регистрийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар	
1	Баасан Буян-Орших	1	МП72011971	Хүрэнбулаг баг 4-14-111	99162150,95349193	<i>[Signature]</i>
2	Гончиг Зандаахүү	1	ФЖ65100906	Уурхайчин баг 3-24-125	85858929,88360065	<i>[Signature]</i>
3	Элбэгсайхан Отгонбулаг	1	ТГ80032863	Говил баг гэр хороолол 2-15	99551714	<i>[Signature]</i>
4	<i>Шар Даясгалан</i>	1	<i>ФБ 68120950</i>	<i>Давууны баг Ундарга 19-27</i>	<i>88040969</i>	<i>[Signature]</i>
5	<i>М. Оюушао</i>	1	<i>ТБ 69013003</i>	<i>Ардны баг</i>	<i>99556208</i>	<i>[Signature]</i>
Нийт						

ЖИМСНИЙ ШҮҮС ШАХАГЧ ЭЗЭМШИХ ИРГЭДИЙН НЭРС

2022.06.15

Орхон аймаг

№	Овог нэр /байгууллагын нэр /	Тоо ширхэг	Регистрийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар	Гарын үсэг
1	Б. Раднаабазар	1	ФЖ74112311	Уртын гол баг Баянзам 3-2	99176045	<i>Б. Раднаабазар</i>
2	ЗХ-ний 234-р анги	1		Булган аймаг Хангал сум	88077490	<i>[Signature]</i>
Нийт						

ЗУНЫ НИЙЛЭГ ХАЛСАН БҮРХҮҮЛТЭЙ ХҮЛЭМЖИЙГ ГЭРЭЭГЭЭР ЭЗЭМШҮҮЛЭХ
ИРГЭДИЙН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ

2022.06.15

Орхон аймаг

№	Овог нэр	Регистрийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар	Хүлэмжийн хэмжээ		Гарын үсэг
					6*10	4*8	
①	ХАА-н МСУТ	4386795	Уртбулаг баг	99741212	1		<i>[Signature]</i>
②	Ч.Энхтүвшин	ФД67111107	Даваат баг Манхан 8-7	95883581	1		<i>[Signature]</i>
③	Л. Хаш-Эрдэнэ	ХГ55011111	Уртбулаг баг 5-17-42	99921849	1		<i>[Signature]</i>
④	С. Өлзийсайхан	ВЮ71061876	Зэст баг 1-17-69	95345755,99354177		1	<i>[Signature]</i>
⑤	Ж. Баттулга	ФЖ74072718	Уртын гол Баян тал 108	88534555		1	<i>[Signature]</i>
⑥	Х. Надмид	ОЮ56112062	Баян булаг баг БӨ 1-25	88004425	1		<i>[Signature]</i>
⑦	Л.Алтангэрэл	ФД62011411	Уртбулаг баг	99979010		1	<i>[Signature]</i>
⑧	А. Мягмарсүрэн	ФМ50060763	Согоот баг 6-12-62	94445000		1	<i>[Signature]</i>
⑨	Э.Мөнхсөөл	ФЖ85010211	Их залуу баг 14а-2-8	99176045		1	<i>[Signature]</i>

10	Ж.Сувдаа	ОМ73041603	Баянбулаг баг	99458195,88878195	1		<i>Ж. Сувдаа</i>
11	Ч.Самданжамц	ЧН76020577	Яргуйт баг Толгод 9-4	88053767,99753767		1	<i>Ч. Самданжамц</i>
12	М.Ганбаатар	ИВ67051413	Дэнж баг 4-16-82	99359067	1		<i>М. Ганбаатар</i>
13	Б. Пүрэвдорж	ТГ86100911	Эрдэнэ баг хабитат1-141 а	99367070	1		<i>Б. Пүрэвдорж</i>
14	М. Энхбаяр	ФА63010375	Уурхайчин баг 3-13-13	99351915,80401915	1		<i>М. Энхбаяр</i>
15	Н.Хандсүрэн	ФБ64041767	Уртын гол Баян тал 3-7			1	<i>Н. Хандсүрэн</i>
16	Ж. Оюун-Эрдэнэ	ГЙ88070212	Баянцагаан баг Шинэ хороо 2-7	99363021	1		<i>Ж. Оюун-Эрдэнэ</i>
17	Д. Сэргэлэн	ЕП64061811	Цагаанчулуут баг 53-14	99352269	1		<i>Д. Сэргэлэн</i>
18	Д. Дашдаваа	ФА45032001	Яргуйт Овоот 16-34	99284288		1	<i>Д. Дашдаваа</i>
19	Ц.Саранчимэг	ЧО74070803	Цагаан чулуут баг 42-9	99369226	1		<i>Ц. Саранчимэг</i>
20	М.Оргодолхүү	ФА74072511	Яргуйт Толгод 17-20	94118665	1		<i>М. Оргодолхүү</i>

21	Б.Цэнгэл	ФМ74062303	Шанд 20-26	99363848	1		<i>Б. Цэнгэл</i>
22	Д.Мөнхжаргал	РХ72031001	Эрдэнэ баг 8-31	99307679	1		<i>Д. Мөнхжаргал</i>
23	Ч. Мөнх-Эрдэнэ	ФМ83031970	Их залуу баг 13-7 Б	99068345,99361852	1		<i>Ч. Мөнх-Эрдэнэ</i>
24	Тэмүүлэл цэцэрлэг	2726255	Согоот баг 21 байр 401	99359844		1	<i>Т. Тэмүүлэл</i>
25	Хөөрхөн гүнж цэцэрлэг	4368274	Уурхайчин баг	99079192		1	<i>Х. Гүнж</i>
26	Б.Солонго	ФА95100304	Баянбүрд 2-209	99358279	1		<i>Б. Солонго</i>
27	Зэвсэгт хүчний 014-р анги		УБ хот Налайх дүүрэг	91601001	1		
28	Хилийн цэргийн 0184-р анги		Сүхбаатар аймаг Онгон сум	99225734		1	
29	Хилийн цэргийн 0184-р анги		Сүхбаатар аймаг Онгон сум 4-р баг	88225734	1		
30	Хилийн цэргийн 0184-р анги		Сүхбаатар аймаг Онгон сум	88225734	1		
	Нийт				20	10	

ХХААГ-ын даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/44 дүгээр тушаалаар хөрөнгийг бүртгэх шийдвэр гаргаж Үндсэн хөрөнгөд 50 нэр төрлийн 365ш 239,635,000.0 төгрөгийн үнэ бүхий тавилга, эд хогшил, тоног төхөөрөмжийг, Тусгай зориулалтын хөрөнгөд 85 нэр төрлийн 517ш 1,150,057,000 төгрөгийн үйлдвэрлэлийн иж бүрэн техник, тавилга, эд хогшил, тоног төхөөрөмжийг иргэдэд

гэрээ байгуулан олгохоор, нийт 1,389,692,000 төгрөгийн эд хогшил, тоног төхөөрөмж бүртгэжээ.

Хүнс, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрийн сайдын 2023 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдрийн А/301 дугаар тушаалаар Үйлдвэрлэгч баг төслийн хүрээнд 1,470,000,000 төгрөгийн үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, газар тариалангийн зориулалттай техник хэрэгслийг шилжүүлж, бүртгэх шийдвэр гаргасан байна.

ХХААГ-т бүртгэх хөрөнгийн жагсаалт

2023.06.16

Хуулийн дугаар, арга хэмжээний нэр	Гэрээний нэр	Хөрөнгийн нэр, төрөл	Хэмжих нэгж	Тоо өсжмэх	Нэг бүрийн үнэ	Нийт үнэ
XVII.3.16 "Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төсөл /Орхон, Баян-Өндөр сум/ Багц 1, 2: Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл	Олон талт түншлэлийн хүрээнд "Үйлдвэрлэгч баг" төсөл /Орхон, Баян-Өндөр сум/ Багц 1, 2: Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл	CNC машин /төмөр хийц/	иж бүрдэл	1	22,500,000	22,500,000
		CNC машин /мод, модон хийц/	иж бүрдэл	1	20,000,000	20,000,000
		CNC машин /чулуун хийц/	иж бүрдэл	1	22,500,000	22,500,000
		Мах бэлтгэх тоног төхөөрөмж	иж бүрдэл	8	17,250,000	138,000,000
		Сүү, сүүн бүтээгдэхүүн боловсруулах хадгалах тоног төхөөрөмж	иж бүрдэл	8	10,500,000	84,000,000
		Тавилга угсралтын тоног төхөөрөмж	иж бүрдэл	1	33,000,000	33,000,000
		Трактор, хадагч, преслэгчийн хамт	иж бүрдэл	1	250,000,000	250,000,000
		Хүлэмж, усалгааны системтэй	иж бүрдэл	90	10,000,000	900,000,000
Нийт хөрөнгийн дүн						1,470,000,000

"ҮЙЛДВЭРЛЭГЧ БАГ" ТӨСЛИЙН ХҮРЭЭНД ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖ
ХҮЛЭЭН АВСАН ИРГЭДИЙН НЭРСИЙН ЖАГСААЛТ

2023 он 07 сар 08 өдөр Орхон аймаг ХХААГазар

№	Овог нэр	Регистрийн дугаар	Гэрийн хаяг	Утасны дугаар	Гарын үсэг
CNC- машин /төмөр хийц /					
1	М. Тугсдорж	9E 87121119	ДУС- 43 Талхуучин баг	99728817	T. Tug
CNC-машин / мод,модон хийц /					
2	ШШГГазар		Дотн баг	95095658	A. San. Zinno
CNC- машин /чулуу зүсэх /					
3	Б. Цыбуур	ТБ 82049912	Меридиан 4 байр - 7 т.от.	94368222	[Signature]
Тавилга угсралтын тоног төхөөрөмж					
4	С. Яамба	БЭ 86032913	Дамон 7-20-113	99907891	[Signature]
Мах бэлтгэх төхөөрөмж					
5	Нүүдэлчин ман аяра ХХК.	Шаруу газруу баг.	Уурхайн баг	99361964	[Signature]

6	М. Аюулмаа	МТ84080203	4-18-114	99353764	[Signature]
7	М. Мянмарсүрэн	ФД50031005	Улаануу баг 19а-21	94359903 44473674	[Signature]
8	У. Буянырмаа	АЮ 96110413	Чалсанхүүт баг.	88447205 88441205	99337301 [Signature]
9	Д. Дэлгэсүрэн	ФНН 84104116	Бүлэг 24-7Б.	95374284	[Signature]
10	Н. Тэмсүх	ФБ 96062119	Чалсанхүүт 7а-3-80д.	95340706	[Signature]
11	ЭТ Келорч ХК. Ч. Хураалбаатар	4409604	Хурт буцаа 4-16-126	96999099	[Signature]
12	В. Чойсонбаяр	ДЕ 75121001	Рашаан 33-12	99048922 99783838	[Signature]

Сүү,сүүн бүтээгдэхүүн бэлтгэх тоног төхөөрөмж

13	Д. Морон Т. Аюулмаа	А9 98012588	Уурхайн баг 3-54.	99581620 99860693	[Signature]
14	Д. Мөнхбаяр	ОН 57050117	Төвийн баг 3-дугаар а-216	99298706	[Signature]
15	А. Чулуунбаатар	СЭ 67080471	Уртнаа гол 10-5Б	99013293	[Signature]
16	Т. Мөнхбаяр	РА 86061706	Рован 2-1103	99785959	[Signature]

17	Б. Насан-Эрдэнэ	Ф596122800	5-77-6д	99355390	[Signature]
18	С. Оюунбилэг	ФМ 60031644	Наран 4д-3	88356123	[Signature]
19	Н. Мунгал	ФНН 63040908	3-12-146.	99569347 94032493	[Signature]
20	Б. Сайсанбаяр	А9 95041405	Меридиан баг	88322116	[Signature]
Нийт дүн					

ОЛГОСОН
ХХААГАЗРЫН НИЯРАВ *В.Мунгал* Б.ЗОЛЖАРГАЛ
ХЯНАСАН
АХЛАХ НИЯГТЛАН БОДОГЧ *Р.Аюулмаа* О.ОЮУН-ЭРДЭНЭ

2023 оны 08 дугаар сарын 25-ны өдрийн А/431 дугаар сайдын тушаалаар "Шинэ хөдөө" төслийн хүрээнд 120м.кв талбайтай 241,320,000 төгрөгийн иж бүрэн хүлэмж, усалгааны систем, цагаан идээ боловсруулах үйлдвэрлэлийн 236,638,600

төгрөгийн үнэтэй 8ш тоног төхөөрөмж шилжүүлжээ. Тус тушаалд 236,638,600-өөр бүртгэх гэж дурдаад хавсралтаар 236,638,000 төгрөг гэсэн нь 600 төгрөгөөр, Автомат савлагааны машины үнийг нэг бүрийн 56,780,000 төгрөгөөр 2ш, нийт 113,568,000 төгрөг гэж 8,600 төгрөгөөр тус тус үнийн дүнг зөрүүтэй бичжээ.

Шилжүүлэх шийдвэрийн огноо	Гэрээний нэр	Хөрөнгийн нэр, төрөл	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэг бүрийн үнэ	Нийт үнэ
2023.08.25	Шинэ хөдөө төсөл	Хүлэмж	Иж бүрдэл	10	6,150,000	61,500,000
		Бороожуулах төхөөрөмж	Иж бүрдэл	12	14,985,000	179,820,000
		Цагаан идээ боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж	Шингэн савлах төхөөрөмж 350 мл	2	7,200,000	14,400,000
			Вакумдах суурь машин	2	5,650,000	11,300,000
			Автомат савлагааны машин	2	56,784,000	113,568,000
			Савлагааны бүрэн автомат машин	2	48,685,000	97,370,000
Нийт дүн						477,958,000

Усалгааны бороожуулах тоног төхөөрөмжийн гэрээ байгуулсан жагсаалт

2023.05.10

№	Нэрс	Сум	Тоо ширхэг	Үнийн дүн
1	Г.Ганбаатар	Баян-Өндөр	1	14,985,000
2	Р.Балжинням	Жаргалант	1	14,985,000
3	Ц.Хасгаа	Жаргалант	1	14,985,000
4	Талын нуур ХХК	Жаргалант	1	14,985,000
5	Г.Баярдалай	Жаргалант	1	14,985,000
6	Б.Баттулга	Жаргалант	1	14,985,000
7	Д.Мөнхбаяр	Жаргалант	1	14,985,000
8	Б.Цэрэнтогтох	Баян-Өндөр	1	14,985,000
9	Ж.Оюумаа	Баян-Өндөр	1	Гэрээ байгуулаагүй, олгоогүй
10	Г.Одхүү	Баян-Өндөр	1	
11	Б.Түвшин	Баян-Өндөр	1	
12	Ж.Батчулуун	Баян-Өндөр	1	
Нийт дүн				179,820,000

Шилжүүлсэн хүлэмжийг 2023.10.11-ний өдөр гэрээг хийж 2023.09.30-аас 10 дугаар сарын 02-ны өдөр актаар хүлээлцсэн байна.

Хүлэмжийг гэрээгээр эзэмшүүлэх иргэдийн нэрсийн жагсаалт

2023.07.20

№	Нэрс	Сум	Тоо ширхэг	Үнийн дүн
1	Т.Чинзориг	Баян-Өндөр	1	6,150,000
2	С.Бурмаа	Баян-Өндөр	1	6,150,000
3	Т.Өлзийсайхан	Баян-Өндөр	1	6,150,000
4	С.Дэмидноров	Баян-Өндөр	1	6,150,000
5	П.Лхагвасүрэн	Баян-Өндөр	1	6,150,000
6	С.Хүрэлбаатар	Баян-Өндөр	1	6,150,000
7	Ш.Баяндорж	Баян-Өндөр	1	6,150,000
8				6,150,000
9	Гэрээ байхгүй, олгогдоогүй			6,150,000
10				6,150,000
Нийт дүн				61,500,000

2023 оны 05 дугаар сарын 12-ны өдөр ХХААХҮЯ-ны төрийн нарийн бичгийн дарга, Алтан заан эм ХХК-ний захирал М.Золтуяатай 230512/07-323 дугаартай гэрээгээр 236,638,600 төгрөгийн бараа худалдан авах гэрээ байгуулсан. Тус гэрээний дагуу нийлүүлэгдэж байгаа барааг хүлээн авах хурлыг 2023.07.25-ны өдөр зохион байгуулж Орлогын баримт БМО-145 баримтаар орлогод бүртгэжээ. Тоног төхөөрөмжийг 2023.05.12-ны өдрийн 230512/07-323 дугаартай актаар хүлээн авсан.

2024.04.16-ны өдөр Шинэ хөдөө төслийн үйлдвэрлэгч өрх тоног төхөөрөмж худалдан авах ХХААХҮЯ/20240102015 дугаартай гэрээг Мээжийн хишиг ХХК-тай байгуулж, 2024.06.28-ны өдөр ХХААХҮЯ/20240102015 дугаар актаар хүлээн авсан.

ХХААГ-ын даргын 2024.05.22 өдрийн А/14 тоот тушаалаар нийлүүлэгдсэн тоног төхөөрөмжийг гэрээгээр эзэмших, ашиглах иргэн, аж ахуйн нэгжийг сонгон шалгаруулах ажлын хэсгийг байгуулж, гэрээгээр ашиглуулж байна.

ГУРАВ. ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Д/Д	Нэр төрөл	Марк, сериал дугаар, тодорхойлолт	Үйлдвэрлэсэн улс, байгууллага	Хэмжих нэгж	Тоо ширхэг	Нэг бүрийн үнэ	Бүгд үнэ
1	Зайрмагны машиг		БНХАУ	ш	10	4,766,720	47,667,200
2	Бууз баншны гүн хөлдөөгч		БНХАУ	ш	1	9,284,800	9,284,800

Э	Бичигч	БНХАУ	Ш	Тоо	Нэгж	Үнэ	Нийт
4	Гурил илдэгч	БНХАУ	ш	1		11,121,800	11,121,800
5	Гагнуурын аппарат	БНХАУ	ш	1		3,550,400	3,550,400
6	Тавилга угсралтын тоног төхөөрөмж	БНХАУ	ш	1		2,888,000	2,888,000
7	Бороожуулагч усалгааны систем /1га талбайд тохирох/	БНХАУ	ш	4		30,240,000	120,960,000
8	Сүү өргөх танк	БНХАУ	ш	1		61,913,600	61,913,600
9	Сүү савлагч	БНХАУ	ш	1		29,904,000	29,904,000
10	Шар тос савлагч	БНХАУ	ш	1		29,680,000	29,680,000
11*	Жимс жимсгэнэ, хүнсний ногоо, махны нитрат /нитрит/ хэмжигч түргэвчилсэн багаж	БНХАУ	ш	1		3,920,000	3,920,000
12	Хүнсний тосны чанар шалгагч багаж	БНХАУ	ш	1		6,160,000	6,160,000
13	Арьс боловсруулах тоног төхөөрөмж	БНХАУ	ш	2		114,240,000	114,240,000
НИЙТ ДҮН							467,409,600

Аймгийн Засаг дарга М.Түмэнжаргал нийлүүлэгч Сэхүүн чоно ХХК-тай 2024.05.23-ны өдөр УТ2401900399 дугаартай 492,500,000 төгрөгийн төслийн тоног төхөөрөмж 6*10 харьцаатай 100ш хүлэмж худалдан авах гэрээг байгуулж, 2024.06.18-ны өдөр УТ2401900399 дугаар актаар хүлээн авсан.

6/24/24, 4:57 PM Report

НХМаягт БМ-2 Сангийн сайдын 2017 оны 12 дугаар сарын 5 өдрийн 347 тоот тушаалын хавсралт

Төгсө

ОРЛОГЫН БАРИМТ БМО-83

Орхон ХХААГазар 2024 оны 6 -р сарын 20 өдөр
(байгууллагын нэр)

Сэхүүн чоно Дагалдах баримт № .....
(балтган нийлүүлэгчийн нэр)

№	Материалын үнэт зүйлийн нэр, зэрэг, дугаар	Код	Хэмжих нэгж	Нэг бүрийн үнэ	Хүлээн авсан	
					Тоо	Үнэ
1	Хүлэмж /усалгааны систем/	332	ш	4,925,000.00	100.00	492,500,000.00
	ДУН	х	х	х	100.00	492,500,000.00

Хүлээн авсан: Б.Золжаргал

Тэмдэг Хүлээлгэн өгсөн: О.Оюун-Эрдэнэ

Шалгасан нягтлан бодогч: О.Оюун-Эрдэнэ

Баян-Өндөр, Жаргалант сумдын ЗДТГ-аар дамжин олгогдохоор шийдвэр гарсан байна.

Аймгийн Засаг дарга 2024.03.29-ны өдөр Монтех дистрибьюшн ХХК-тай ХХААХҮЯ/20240102013 дугаартай 188,475,000 төгрөгийн трактор худалдан авах гэрээ хийж, 2024.05.27-ны өдөр ХХААХҮЯ/20240102013 дугаартай актаар хүлээн авсан. ХХААГ-ын даргын 2024.06.21-ний өдрийн А/18 тоот тушаалаар 2ш трактор, 100ш хүлэмж бүртгэжээ.

2.6.2 2022 онд олгосон Жаргалант сумын ЗДТГ-аар дамжин олгосон 11 хүлэмж, Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-аар дамжин олгосон 49 хүлэмж, 2023 онд олгосон хүлэмж, бусад тоног төхөөрөмжийг түүврийн аргаар ашиглалтын байдалтай газар дээр нь очиж танилцахад 25 хувь нь ашиглаагүй, зарим тоног төхөөрөмж суурилуулсан сэлбэг хэрэгсэл авах болон тохируулгын шатанд байна:

Нийт үзэхээр төлөвлөсөн 23 тоног төхөөрөмжөөс Г.Итгэлийн 6*20 харьцаатай хүлэмж, ШШГГ-ын 6*20 харьцаатай 2ш хүлэмж, Я.Чулуунбаатар Сүүн бүтээгдэхүүний тоног төхөөрөмж, Г.Ганбаатарын Бороожуулах тоног төхөөрөмж, нийт 5 нь буюу 25 хувь нь ашиглагдаагүй байна.

№	Хөрөнгө оруулалтын дүн	Ашиглагч тал	Ашиглаж буй тоног төхөөрөмжийн нэр	Хаяг	Утасны дугаар
1.	2022.06.06 Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-т шилжүүлсэн 49 хүлэмж 490,000,000	Б.Хүслэн	Хүлэмж 6*20	Эрдэнэ 23-26 тоот	80009336
2.		Г.Итгэл	Хүлэмж 6*20	Эрдэнэ Чингэл 36-03 тоот	99967736
3.	2022.07.29 400,000,000 төгрөгийн Үйлдвэрлэгч баг тоног төхөөрөмж	Б.Батзориг	Төмөр хийц	6-14-60	99992839
4.		Д.Хөтөлсайхан	Шуудай бэлтгэх тоног төхөөрөмж	2-25-54	99908277
5.	90ш хүлэмж	Б.Бүүвэй	Хүлэмж 6*20	Морь барианы газарт	88030260
6.		Г.Амарсайхан	Хүлэмж 6*20	Эрдэнэ 31-04 тоот	85856273
7.	2022.06.03 191,246,000 төгрөгийн тоног төхөөрөмж	Ц.Цэцэгсайхан	Оёдлын машин	Баянцагаан шинэ хороо 7-18 тоот	94119714
8.		Г.Зандаахүү	Явуулын ТҮЦ	3-24-125	85858929, 88360065
9.		Б.Раднаабазар	Жимсний шүүс шахагч	Баян зам 3-02 тоот	99176045
10.		ХААМСҮТ	6*10 хүлэмж 3,520,000₮	Уртбулаг баг	99741212
11.		А.Мягмарсүрэн	4*8 хүлэмж 3,410,000₮	6-12-62	94445000
12.	2023.05.13-ны 90ш хүлэмж, 570,000,000 төгрөгийн тоног төхөөрөмж	ШШГГ	2ш хүлэмж, 6*20	Дэнж баг	95095656
13.			CNC машин Мод модон хийцийн тоног төхөөрөмж		

14.		С.Бямба	Тавилга угсрах тоног төхөөрөмж	Дөмөг, 4-20-113	99907691
15.		Я.Чулуунбаатар	Сүүн бүтээгдэхүүний тоног төхөөрөмж	Баянтал 10-38 тоот	99013293
16.		Г.Ганбаатар	Бороожуулах тоног төхөөрөмж	-	94117373
17.	2023.08.25 477,958,000 төгрөгийн тоног төхөөрөмж	Т.Өлзийсайхан	Хүлэмж 6*20 6,150,000 төгрөг	-	95197766
18.		Баяжуулагч одод	Автомат савлагааны машин	Говил баг 100 айл 30-6	99030218
19.			Шингэн савлах төхөөрөмж	тоот	

Ц.Цэцэгсайхан оёдлын машинаа гэртээ суурилуулсан, хаяа хүүхдүүдийнхээ хувцсыг оёдог. Дарханд амьдардаг.

Жаргалант сумын ногоочин Д.Батсугарын хүлэмж ногоо тарьсан ашиглалт сайн байлаа.

Иргэдээс чанар, ашиглалтын үр дүнг асуухад чанар муу, солонгос хүлэмжийн зам хийж ашиглаж байгаа, өөрийнх нь зам хугараад, салхинд хийсдэг, гэхдээ үнэгүй тул сэлбээд ашиглахад өгөөжөө өгч байна гэж байлаа.

Жаргалант сумын иргэн Б.Буяндэмбэрэл нь 2023 онд ногоо тарьсан, 2024 онд ар гэрийн шалтгаанаар ногоо тарилгүй өнжсөн байна.

А.Мягмарсүрэн тэтгэвэрт гарсан. 4*8 харьцаатай хүлэмждээ өрхийн хэрэгцээний ногоо тариалж байна.

Баяжуулагч одод ХХК-ийн Автомат савлагааны машин, Шингэн савлах төхөөрөмжийг 2023.11.01-ний өдөр гэрээ байгуулж хүлээн авсан. Суурилуулсан, тохируулгын ажил хийгдэж байна. Жигд ажиллагаа явагдаж эхлээгүй.

Б.Хүслэн Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-аас 6*20 хүлэмж авсан. Хаягаар очиход өөр айл байв. Утсаар ярихад Батбуян гэдэг хүн авч Яргуйтад байдаг, хаягаа мэдэхгүй гээд утсаа тасалсан. Ирсний дараа Толгодод байдаг гэсэн хариуг өгсөн.

Б.Бүүвэй 2023 онд ирсэн 90 ширхэг хүлэмжээс авсан. Үзүүлэх завгүй өөрөө очоод үз гэсэн тул үзсэнгүй.

Б.Раднаабазар Жимсний шүүс шахагч авсан иргэн хадландаа явсан. Ирээд үзүүлье гэсэн боловч дахин холбогдоогүй

Т.Өлзийсайхан Солонгос 6*20 хэмжээтэй 6,150,000 төгрөгийн үнэтэй хүлэмж. Ажил явдал гарсан гэсэн тул үзээгүй.

2.6.3 Шинэ хөдөө төслөөр хэрэгжсэн тоног төхөөрөмж нь ирээдүйд орон нутгийн хөгжилд хувь нэмрээ оруулахаар байна.

Б.Батзоригийн төмөр хийцийн тоног төхөөрөмж

Б.Батзориг ажлын хажуугаар үйлдвэрлэлээ эрхэлдэг. Үйл ажиллагаа хэвийн, захиалгаар үйлдвэрлэдэг байна.

Д.Хөтөлсайханы шуудай бэлтгэх тоног төхөөрөмж

Хэвийн ажиллагаатай, тоног төхөөрөмж дутуу ирээд өөрсдөө сэлбэг нэмж тавьсан. Шуудайг өвөл болж байгаатай холбогдуулан нүүрсэнд зориулж жижиг хэмжээгээр үйлдвэрлэхээр бэлтгэл ханган ажиллаж байна.

Г.Зандаахүүгийн явуулын ТҮЦ /зөөлөн зайрмаг/

Хэвийн ажиллагаатай, хүйтэн болж байгаатай холбогдуулан буулгахаар бэлтгэл хангаж байна.

Б.Бямбацэрэнгийн хүлэмж 6*20 харьцаатай

Жаргалант сумын ЗДТГ-аас олгосон 11 хүлэмжээс Б.Бямбацэрэн нь 1 хүлэмж авч хашаандаа нийт 6 хүлэмжтэй олон төрлөөр ногоо тарьж борлуулж байна.

ХАА-н МСҮТ-ийн 6*10 харьцаатай хүлэмж

Хэвийн ажиллагаатай. Голт бор, агч модны үржүүлэг хийсэн байна. Агч модыг тарихаар нийлүүлэлтэд гаргасан байна.

ШШГГ-ын модон хийцийн тоног төхөөрөмж

Модон хийцийн тоног төхөөрөмж хэвийн ажиллаж байна.

С.Бямбын тавилга уграх тоног төхөөрөмж

Ажиллагаа хэвийн, наалтын тоног төхөөрөмжийн сэлбэг хүлээгдэж байна. Өмнө нь ажиллаж байсан. Байнга тохируулга, засвар, арчилгаа хийгддэг байна.

**ОРХОН АЙМГИЙН
ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ
АХУЙН ГАЗАР****Шинэ хөдөө төслийн хөрөнгийг хууль, журмын дагуу үр дүн, үр нөлөөтэй хэрэгжүүлсэн эсэх:****Бүлэг 3****ТӨСЛИЙН ҮР ДҮН ТООЦОХ, ДҮГНЭЛТ, ЗӨВЛӨМЖ, САНАЛ БОЛОВСРУУЛАХ****ДОТООД АУДИТЫН ДҮГНЭЛТ**

Үйлдвэрлэгч баг, Шинэ хөдөө төслийн хүрээнд 2022-2024 онд 290 ширхэг, 2,158,500,000 төгрөгийн үнэтэй хүлэмж, 105 ширхэг 2,129,088,600 төгрөгийн үнэтэй үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж, нийт 4,287,588,600 төгрөгийн хөрөнгө оруулалтаар өрхийн болон жижиг дунд үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлж, эдийн засгийг сайжруулахаар нийлүүлэгдсэн байна.

- Хөрөнгийг худалдан авах, шилжүүлэхтэй холбоотой холбогдох хууль эрх зүйн хэрэгжилт, төслийн хэрэгжүүлэх үндэслэл, хэрэгцээ шаардлагыг тодорхойлсон эсэхийг үзэхэд Олон талт түншлэлийн хүрээнд “Үйлдвэрлэгч баг” төсөл хэрэгжүүлэх талаар МУ-ын 2022 оны хөгжлийн жилийн төлөвлөгөөнд тусгагдаагүй, Төсвийн тухай хуулиар 281.2.4. “Төсвийн төслийг боловсруулахад ашигласан тоон мэдээлэл, судалгаа, аргачлал нь олон нийтэд нээлттэй байж, санал өгөх боломжтой байх” заалтад нийцээгүй, судалгаа байхгүй, төсөв батлагдаад тухайн жил дуусаж байхад орон нутгаас зохион байгуулж судалгааг хийсэн, УИХ-ын гишүүдийн захиалгаар шууд нийлүүлэгдсэн нь зах зээлд нэн шаардлагатай хөрөнгө оруулалтыг, оновчтой хэрэгжүүлэхэд нийцэхгүй байна. Иймд ХХААГ-ын мэргэжилтнүүдийг оролцуулж, судалгаа, шинжилгээтэй хандах нь чухал байна.

Төрийн худалдан авах ажиллагааны зорилго нь хууль тогтоомж, дүрэм журамд заасны дагуу төрийн болон нийгмийн хэвийн ажиллагааг хангах бараа ажил, үйлчилгээг шаардлага хангасан этгээдтэй зардал хэмнэсэн, үр ашигтай, цагаа олсон гэрээ хийх замаар худалдан авахад оршдог. 2022, 2023 онд Ковид-19 цар тахлын дараах эдийн засгийн хямрал үүсэж, инфляцын түвшин 2022 онд 13.8-14.5 хувь, 2023 онд 9.4 хувийн өсөлттэй байсан. Гэтэл 2022 онд 1ш хүлэмжийг 10,000,000 төгрөгөөр авч байсан бол 2023 онд 6,150,000 төгрөг болж 3,850,000 төгрөгөөр бага авсан нь дээрх төрийн худалдан авах ажиллагааны зорилго, төсвийн тухай хуультай нийцээгүй байна.

- Төслийн явц, хэрэгжилтийн байдал, бүртгэл хөтлөлт, зах зээлийн үнэ, өртөг, сонгон шалгаруулалт, ашиглалт, ил тод байдал, болзошгүй эрсдэлийг үзэхэд Сэхүүн чоно ХХК-аас 2022, 2023 онуудад 150ш Хятад улсад үйлдвэрлэсэн хүлэмжийг 10,000,000 төгрөгөөр нийлүүлсэн. 2023 онд ХХААХҮЯ нь Мөнх ногоон тал ХХК-тай гэрээ хийж 10ш хүлэмжийг нэг бүрийг үнэ 6,150,000 төгрөгөөр Солонгос

хүлэмж нийлүүлсэн байна. Нэг бүрээс 3,850,000 төгрөгийн хямд, Сэхүүн чоно ХХК нь Солонгос улсад үйлдвэрлэсэн хүлэмж нийлүүлсэн бол чанартайгаас гадна 577,500,000 төгрөг хэмнэх байжээ.

Санхүүгийн бүртгэл хөтлөлтийн байдал тухайн байгууллагын санхүүгийн ажилтны ур чадвараас хамаарч харилцан адилгүй байна. ХХААГ-ын 2022 оны санхүүгийн байдлын тайланд бараа материалыг НББОУС-ын дагуу бүртгэж, тодруулгыг ойлгомжтой тайлагнасан бол 2023 оны санхүүгийн байдлын тодруулга хангалтгүй байна. Жаргалант сумын ЗДТГ-ын 2022 оны санхүүгийн тайланд тусгаж, тодруулгад дурдсан ч мөнгөн дүнг тусгаагүй, анхан шатны баримт байхгүй, Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-ын санхүүгийн байдлын тайланд бүртгэл хөтлөлтийг хийж тодруулгын тайлан байхгүй, эрх бүхий этгээдээс зөвшөөрөл авалгүй, эдийн засгийн үр ашгийн тооцоолол хийлгүй, хагас жилийн баланст хасалт хийсэн зэрэг зөрчил байна.

2022, 2023 онд ашиглах гэрээ хийсэн тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын байдалтай танилцсан. Гэрээ байгуулсан иргэн, аж ахуйн нэгжээс санамсаргүй түүврийн аргаар 22 иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллагын тоног төхөөрөмжийн ашиглалтын явц байдалтай танилцахаар сонгож үзэхэд 25 хувь нь ашиглагдаагүй байна. Энэ нь сонгон шалгаруулалт хангалтгүй, намын харьяалал, гишүүдэд олгосон, сонгон шалгаруулалтын шийдвэр оновчгүй байгааг харуулж байна.

2021 онд аймгийн хэмжээнд өвлийн хүлэмж 10ш, 2780м.кв, зуны хүлэмж 251ш, 22443 м.кв талбайтай байсан. Шинэ хөдөө төсөл хэрэгжсэнээр 2022, 2023, онуудад нийт 190 ш зуны хүлэмжийн 20720 м.кв талбайгаар нэмэгдэж, орон нутгийн дотоодын хэрэгцээг хангахаас гадна тариалалтын нэр төрөл нэмэгдэх, ойжуулалт, ногоон байгууламж нэмэгдэх үр дүнтэй ажил болжээ.

Үйлдвэрлэлийн тоног төхөөрөмж 105 -аар нэмэгдүүлэн, хэрэглэгчдийн хэрэгцээг тодорхой түвшинд хангаж, төмөр хийц, мод модон эдлэл, сүүн бүтээгдэхүүн зэрэг үйлдвэрүүд нэмэгдэж эдийн засгийн үр ашгийг тодорхой түвшинд нэмэгдүүлсэн байна.

Дээрхээс үзэхэд төсөвт өртгийг үндэслэлгүйгээр хэт өндрөөр тогтоох, гэрээний шалгуурт нийцэхгүй, чанаргүй бараа, ажил, үйлчилгээг нийлүүлэх, шаардлага хангахгүй бараа, ажил, үйлчилгээг хүлээн авч шилжүүлэх, бүртгэлийн гажуудал үүсэх, нээлттэй ил тод байдлыг хангахгүй, намын харьяаллаар хавтгайруулан олгосноос ашиглалт хангалтгүй байх зэрэг эрсдэлүүд байна.

ДОТООД АУДИТЫН ЗӨВЛӨМЖ

Дотоод аудитын дүн, дүгнэлтэд үндэслэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг зөвлөж байна. Үүнд:

ХХААГ-ЫН САНХҮҮГИЙН АЖИЛТНУУДАД

1. 2023 оны 05 дугаар сарын 13-ны 23/06 дугаар техник хэрэгслийг хүлээн авах актад хүлээлгэн өгсөн хүний гарын үсэг зуруулах.
2. Гэрээнд гарын үсгийн тайллыг бүрэн бичиж зуруулж байх. Дээр дурдсан дутуу бүрдүүлсэн иргэний үнэмлэх, компанийн гэрчилгээг нөхөн бүрдүүлж, тоног төхөөрөмж хүлээлгэн өгсөн актад огноо, нэр бичиж санхүүгийн баримтын бүрдэл хангах.

ХХААГ-ЫН ТӨСӨЛ СОНГОН ШАЛГАРУУЛАХ АЖЛЫН ХЭСЭГТ

1. 2024.04.27-ны өдөр хуралдсан ажлын хэсгийн хурлын тэмдэглэлд нягтлан бодогч гарын үсэг зурах, санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдлийг хангаж байх.
2. Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлыг хангах тухай хуулийг хэрэгжүүлж, зар мэдээллийг нийтэд ил тод мэдээлэх
3. Шалгаруулах үйл явцыг зөв дарааллаар, материал ирүүлсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийг хамруулж, шударга зохион байгуулах.
4. Тоног төхөөрөмжийг ашиглуулах ажлын хэсгийн шийдвэр гаргахдаа “Хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, борлуулалтын сүлжээг хөгжүүлж, гол нэрийн хүнсний бүтээгдэхүүний хэрэгцээг дотоодоос бүрэн хангаж, импортыг орлох болон экспортын баримжаатай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ” гэсэн зорилгыг хангахад чиглэж гэрээ байгуулах иргэн, аж ахуйн нэгжийг оновчтой, зөв сонгох.

БАЯН-ӨНДӨР СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА ТАНАА

1. Гэрээнд хавсаргах иргэний үнэмлэх, өргөдөл, хүсэлт, аж ахуйн нэгж бол гэрчилгээ, албан тоотоор ашиглах хүсэлтийг бичүүлж хавсаргах, ашиглагч талын овгийг бүтэн бичих, регистрийн дугаарыг зөв болгох, санхүүгийн анхан шатны баримтын бүрдэл хангах
2. Гэрээнд эзэмшигч тал, ашиглагч тал зайлшгүй гарын үсэг зурж байж хүчин төгөлдөр болох тул нөхөн зурах.
3. Дээрх хөрөнгө нь төрийн эзэмшил өмч тул Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-ын байгуулсан гэрээнд огноо, эрх бүхий этгээд гарын үсэг зурж, тамга дарах.

4. Баян-Өндөр сумын ЗДТГ-т олгогдсон 49ш хүлэмжийн ашиглалтын байдалд эдийн засгийн үр ашгийн тооцоо хийгдээгүй, хүлэмжийг данснаас хасах тухай холбогдох эрх бүхий байгууллагын зөвшөөрөл аваагүй, жилийн эцсийн тооллогоор бус хагас жилийн тайлан балансаас хассан нь ХХААХҮЯ-ны НББББ-ийг зөрчсөн тул буцаан, 15 жилээр элэгдүүлийг тооцож залруулга хийх.

ЖАРГАЛАНТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА ТАНАА

Жаргалант суманд шилжүүлсэн 11 хүлэмжийн гэрээ байхгүй тул нөхөж байгуулах.

ДОТООД АУДИТЫН САНАЛ

Шинэ хөдөө төслийн үйл ажиллагааг сайжруулах дараах саналыг дэвшүүлж байна. Үүнд:

1. Төсвийн шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоог хангаж, өрхийн болон жижиг дунд үйлдвэрлэл эрхлэгч иргэн, аж ахуйн үйлдвэрлэл, инновац, эрэлт хэрэгцээг тооцож, судалгаанд үндэслэсэн саналыг орон нутгийн хүнс хөдөө аж ахуйн бодлого хэрэгжүүлэгч байгууллагаас хүргүүлж, оролцоог хангах.
2. 2024 оны жилийн эцсийн эд хөрөнгийн тооллогын комиссоор Шинэ хөдөө төслийн тоног төхөөрөмжийг нэг бүрчлэн тоолж, ашиглалтыг тогтоох.
3. Ашиглаагүй 1 жил болсон, гэрээнд заасан байршилд бус өөр аймаг суманд шилжүүлсэн, гэрээний үүргээ биелүүлээгүй иргэн, аж ахуйн нэгжээс тоног төхөөрөмжийг татан ашиглагчийг шинээр сонгож, үйлдвэрлэлийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх
4. ХХААГ нь хүнсний үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүний хангамж, аюулгүй байдлыг хангуулах, мал сүргийн чанарыг сайжруулж, байгалийн эрсдэлээс сэргийлэх, эрчимжсэн мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг нэмэгдүүлэх, газар тариаланд дэвшилттэй техник, технологи нэвтрүүлж, га-ын ургацын хэмжээг нэмэгдүүлэх, жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бодлогоор дэмжиж, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх, хоршооны салбарын хөгжлийг эрчимжүүлэх чиг үүрэгтэй байгууллага бөгөөд эрх шилжиж ирсэн төслийн хөрөнгө нь өрхийн үйлдвэрлэлийн чиглэлээр олгогдож байгаа тул тус байгууллагын чиг үүрэгт нийцэхгүй байна. Иймд өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжих чиг үүрэгтэй ХХҮГ, ШУТП зэрэг байгууллагуудаар олгож, дансанд бүртгэх, иргэдэд хэрхэн эзэмшүүлэх талаар нэгдсэн журам боловсруулж, хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

ДОТООД ХЯНАЛТ ХИЙСЭН:

ХХААГ-ЫН ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭ ҮНЭЛГЭЭ, ДОТООД АУДИТ
ХАРИУЦСАН МЭРГЭЖИЛТЭН

Б.БАТЖАРГАЛ

ХЯНАСАН:

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН ДАРГА

Ж.БАТ-ӨЛЗИЙ

